

ekmek ve gül

Uzlaşmak yok!

3

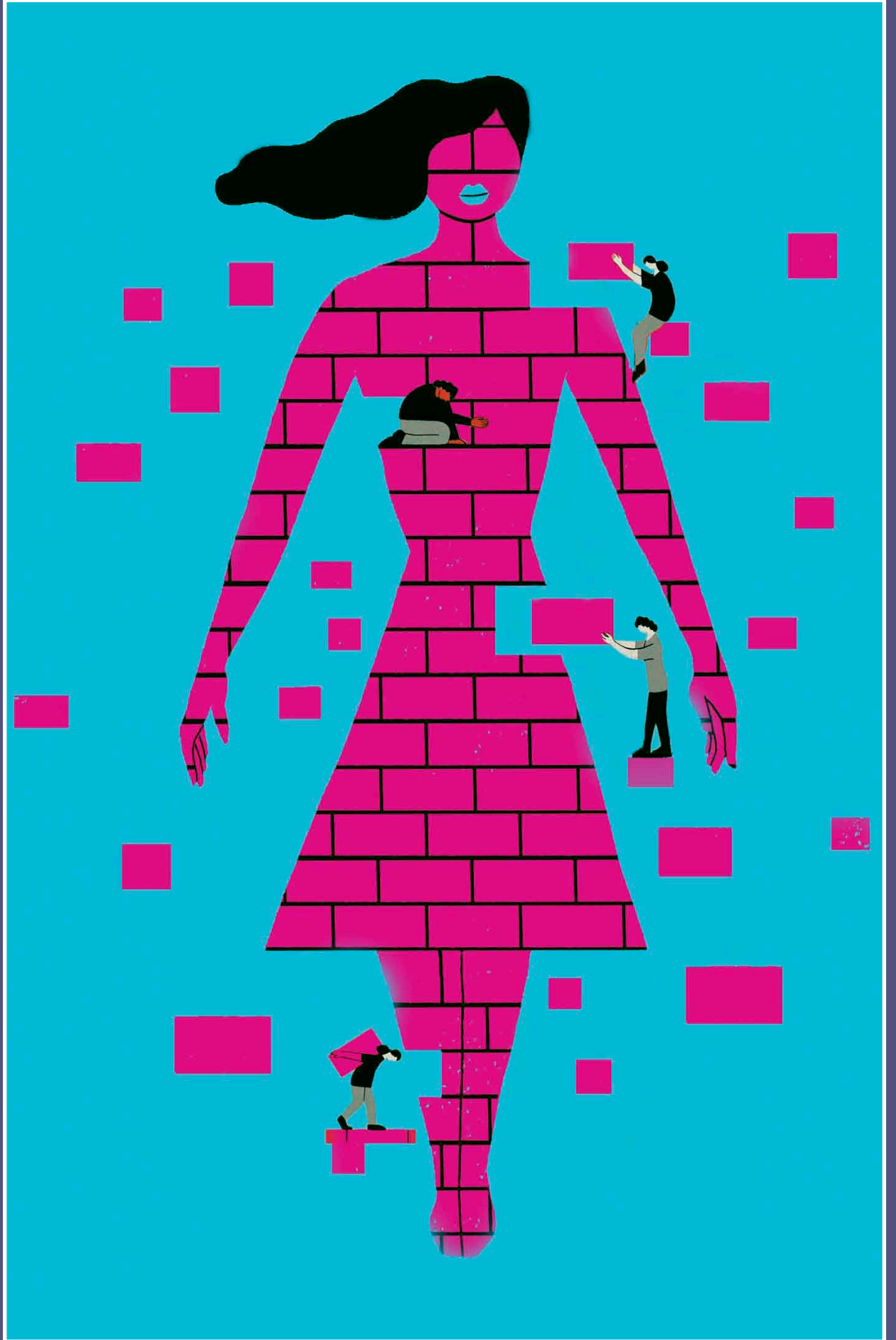
Nasıl bir Judith?
Şehvetli... Dindar...
Cesur...

8

Yeni yılda
kız kardeşlik kazansın

12

DİRDİRCİ YULARINI AĞZINA TAKMA!

Kapitalizm kadınlara karşı bir savaşla başladı; cadı avlarıyla... 500 yıl öncesinde; dünya nüfusunun bugünün yarısından bile az olduğu dönemlerde, 80 bini aşkın kadının yakılarak, kafaları koparılarak, işkence edilerek, sokaklarda pazarlarda linç edilerek öldürüldüğü bu kara tarih, tesadüfen olmuş bitmiş bir olay değildi. İnsanlık tarihinin hiçbir döneminde böyle bir şiddet, bu şiddete ihtiyaç duyan, bunu teşvik eden bir dayanak noktası olmadan gündelik yaşamda kendiliğinden ortaya çıkamaz.

Peki, kadınları ve kadınlığı yaşamdan tehcir eden, yok eden, ezen, tehdit eden ve kadınlığa korku salan böylesi bir vahşete kimin, neden ihtiyacı vardı?

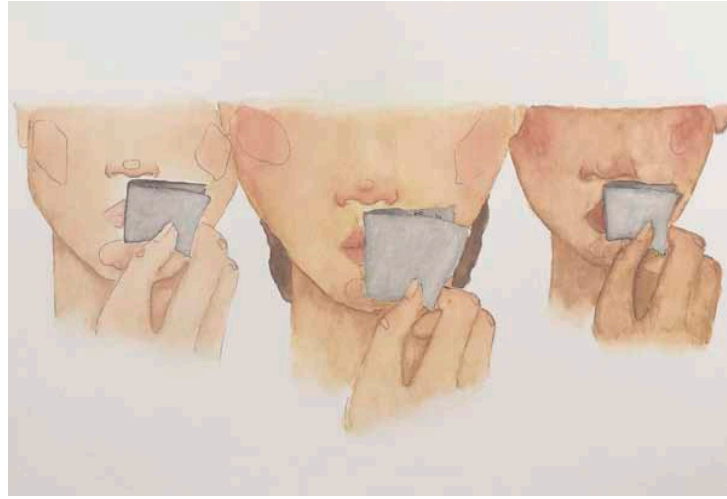
Gelişmekte olan kapitalizmin temel gereksinimleri söz konusu olan; işgücünün kitlesel birikimi ve sermayenin işine gelen korkunç bir emek disiplininin dayatılması ihtiyacı... Kadınları "cadı" ilan edip işkence etmek kadınların erkeklere tabi kılınmalarını meşrulaştırırdı, mülkün koruyucusu olan, sermayenin çıkarlarını korumak üzere kurulan devlete, yeni işçi nesillerinin üretimini garanti altına alacak şekilde, kadınların üzerinde kontrol imkânı verdi.

Cadılıkla suçlanan kadınların maruz bırakıldığı işkence ve idamlar, sadece o kadınların yaşamlarının acılar içinde son bulmasına neden olmadı; kadınlara itaat-kâr ve sessiz olmanın, mülayimleşmenin kadınlığın esası olduğunun da öğretilmesi gösterisiydi bunlar aynı zamanda...

Peki, susmayanlar? İşte onlara ağız tümden kaplayan, metal ve deriden mamül "dirdirci yuları" reva görülecekti. Öyle bir işkence aletiydi ki bu; konuşmaya cüret ederse dilinin kopmasının, damağının parçalanmasının acısını çekmek zorunda bırakılıyordu kadınlar. "Makbul kadın dilsiz kadındır, boyun eğen kadındır" düsturunu zorla, şiddetle, vahşetle kabul ettirmenin, kadınlığın kitabını böyle yazmanın şahikası...

Cadı avları sona erdi de kadınlığın makbullüğünü dilsizlik ve boyun eğme ile özdeşleştirme, kadınları hizaya çekme bitti mi?

Biz; yakılan, işkence edilen cadıların torunlarıyız; bedenlerimize ve ruhlarımıza nakşedilmeye çalışılan yularlar hala orta yerde duruyor. Ev içi şiddetin yakın tarihe

kadar bir suç olmaması bu sebepten. Devletin, ebeveynlerin çocuklarını cezalandırma hakkını, geleceğin işçilerinin eğitiminin bir parçası olarak meşrulaştırmasına paralel, kadına yönelik ev içi şiddet, mahkemeler ve polis tarafından kadınların ev içi vazifelerine uymamasına meşru bir yaptırım olarak değerlendirilmesi, 21. yüzyılda halen "kadınlık vazifelerini yerine getirmede, erkekliğime laf etti, tahrik etti" denilerek öldürülen kızkardeşlerimizin varlığı bir gösterge.

25 Kasım günü İstanbul'daki bir kadın eylemine tekerlekli sandalyesi ve bedenine takılı sonda ile gelen Handan Aşkın, vakur bir duruşla gözleri çakmak çakmak anlattı boşanmak istediği kişi tarafından onlarca kez ateş edilerek nasıl felçli bırakıldığını... Duruşmasında "Beni tahrik etti" demişti onu felç eden kişi. Tahrik dediği, Handan'ın yaşadığı şiddete daha fazla katlanmak istememesi, artık çocuklarıyla birlikte yeni bir yaşama başlamak istemesiydi.

Tam da o gün kadınlara reva görülen şiddete, yoksulluğa, sömürüye daha fazla katlanmak istemediklerini beyan etmek için sokakları dolduran binlerce kadına uygulanan polis şiddetini onayladı İçişleri Bakanı Süleyman Soylu da. "Bunlar tahrikçi" diyordu kadınlara. Yalnızca lafları değil, zihniyet ve eylemleri de aynıydı felç bırakan kocayla. Devlet; haklarından ve hayatlarından vazgeçmek istemeyen kadınlara hayat diye eli, kolu, bacağı, dili tutmayan felçliliği reva görüyordu.

Bunlar bize 500 yıl öncesinin "dirdirci yularını" bugün ağızımıza dayayanlara karşı sesimize sözümüze sahip çıkmanın nasıl da bir hayat memmat meselesi olduğunu gösteriyor. Tam da bu yüzden yeni bir yıla hazırlandığımız bu ayın dergisinde "sesini birbirine duyuran kadınların" sözleri parlı-

yor ışıl ışıl...

Tuzluçayır'da kadın çemberinde birbirinin yerine bağırabilmenin ferahlığını yaşayan kadınların sesi var bu sayıya. "Kazak bile içe sinmiyorsa değiştirilebiliyorken, yaşadığı hayatı neden değiştiremez insan" diyen bir kadının şiddetle dolu yaşamı geride bırakma mücadelesinin zorluğu kadar esenliği de sayfalarımızda. Yıllarca evli kaldığı adamdan ismini bir kez bile duymayan Saniye'nin, azimle dirençle muhtar olarak önce tüm mahalleye, sonra kitap yazarak tüm ülkeye ismini

söyletişinin hikayesi var. Yerel seçimler yaklaşırken emekçi semtlerinde yükselen kadın talepleri ve dayatılan yoksulluğun işçileştirdiği Zeynep'in "Önceden sabretmek iyidir derdim, susardım, şimdi artık öyle olmayacak" diyen özgüveni var. Tuzla'da bir işçi kadının "bizden susup kabul etmemizi bekliyorlar" sözü ve bu kabullenişin neye mal olacağını tartışan kadınların birlikteliğinin gücü var. Tarih sahnesinde linç edilen kadınlara düşenin tersine, "yeni insan"ın yaratıldığı esenlik günlerinde öndere dönmüş kadınlar, kadınların direncini anlatan "Nasil Yapmalı?" kitabı var. Şiddetin cadı avlarını aramadığı Latin Amerika'da 15 ülkeden 1200 kadının insanlığın aydınlık günleri için birbirine söz veren buluşmanın notları var.

Evet; dilimizi koparan, damağımızı parçalayan yularlar bugün somut maddeler değil belki, ama bizi kendi çıkarlarımızda uzlaştırmak isteyen egemenler, görünmez yularlarla devam ettirmek istiyorlar saltanatlarını... Kriz oluyor, tahrik oluyor, "Böyle gelmiş böyle gider" oluyor, "Senin gibi kaç tanesi var kapıda biliyor musun?" oluyor, ekme derdi oluyor, çocuk kaygısı, gelecek korkusu oluyor o yuların adı bazen...

Tam da bu yüzden "Susmuyoruz, Korkmuyoruz, İtaat Etmiyoruz" sözü o yularları bir daha hiç tarih sahnesine çıkarmamacasına parçalamanın dilden dile yayılan sloganı bizim için...

Birlikte susmadığımız, yan yana oldukça korkmadığımız, muktedirlere karşı kol kola birbirinize çare olduğunuz kadınlar çok olsun...

Şimdiden mutlu yıllar!

ekmek ve gül

posta@ekmekvegul.net

İÇİNDEKİLER

Uzlaşmak yok!.....3	Sevda Karaca
'Kadın Çemberi'nden geçtik!.....4	Hilal Kılıç
Özgürlüğünün peşinden giden bir kadından mektup.....4	
İÇİMİZDEN BİRİ: Saniye Çelik.....5	Eylem Lodos
Partner cinsel şiddeti: Şiddetin en görünmeyeni.....6	Dr. Rengin Güvenç
KİTAP: Nasıl Yapmalı?.....7	Cevriye Aydın
Oyun ve oyuncakların cinsiyeti.....8	Burcu Yıldırım
Çağrı merkezi çalışanı kadınlar neler yaşıyor?.....9	Ayhan Aydoğan
3 bin lira olsun istiyorum, çok mu?.....10	Ayşe Öz
Hakkımız Olanı Almalıyız.....10	
TARİH: Artemisia.....11	Müslime Karabatak
Yeni yılda kız kardeşlik kazansın.....12	
Yeni yıla giderken çocuk yanımızı besleyelim.....14	Zahide Çerikçi Kiper
Umutum var yeni yıldan, yeni yıllardan.....14	Çayan Sarıkaş
Yeni yıl borçsuz gelsin.....14	Çilem Tekalmaz
Novamed grevcisi Özlem: Kalbim Flormar'da atıyor.....15	Aynur Seyrek
Bu millet onu işçi düşmanı olarak anacak.....15	Nazire Cengiz
Fabrikalardan kriz notları.....16	Yasemin Akpınar
Mahallelerde seçim havası.....16	Adile Doğan
Çalıştayı yaptık, sıra mücadelede.....17	Özlem Yılmaz Şener
SAĞLIK: Ev kazaları.....18	Dr. Senem Aslan
Mahallemizin sütçüsünün sütü ne kadar sağlıklı?.....19	Cansu Ertaş
Birileri nafaka hakkında mı konuşuyor!.....20	Nida Işık
Puslu bir yola girmeyi tercih ettim.....20	
Biz şiddeti konuşurken iki kadın daha öldürüldü.....21	Aycan Çiloğlu
Bazen sabrettim ama hiç yenilmedim.....21	
Clara Zetkin'in düşündükleri.....22	
MEKTUBUMUZ VAR.....23	
Latin ve Karayipli kadınların mücadele zirvesi.....24	Fulya Alikoç

evrensel	Günlük EVRENSEL gazetesinin ücretsiz özel ekidir.	Yönetim Yeri: Adres: Mehmet Akif Ersoy Cad. Mehmet Çıbıkcı İş Merkezi No: 2 K: 2 İşyeri No: 21 Şirinevler/B.Evler-İSTANBUL	Dağıtım: Turkuvaz Dağıtım Pazarlama AŞ
	Türü: Yaygın süreli Bülten Basın Yayın Reklamcılık Tic. Ltd. Şti. Adına Sahibi: Cemal Dursun Genel Yayın Yönetmeni: Fatih Polat Sorumlu Yazışları Müdürü: İsmail Cem Şimşek	Tel: 0850 302 20 67 Fax: 0212 654 15 04	Baskı: SM Matbaacılık Çobançeşme Mah. Sanayi Cad. Altay Sokak. No:10 (A Blok) Yenibosna-Bahçelievler / İSTANBUL Tel: 0 212 654 94 18

UZLAŞMAK YOK!

Sevda KARACA

Uzun bir zamandır, söz konusu olan kadınlar olunca devletin her belge ve programında, açıklamasında, düzenlemesinde bir fiille karşı karşıya kalıyoruz: “Uzlaşmak”

Mesela kadın istihdamı “iş ve aile yaşamının uzlaştırılmasına”, boşanmaların engellenmesi “aile arabulucuları ile uzlaştırmalara”, şiddet sorunu “şiddetin failinin ve şiddete uğrayan kişinin uzlaştırılmasına”, çocuk yaşta evlilikler “karşılıklı rıza söz konusu olduğu için uzlaşmaya” bağlanıyor.

Hayatın her alanında haklarımızdan ve hayatlarımızdan vazgeçmemiz pahasına bir “uzlaşma” dayatılıyor bize. En sıradan, en gündelik uğraşlarımız, duygularımız ve isteklerimiz sanki kafamızın üstünde bir hiza çizgisi varmışçasına “uzlaşmaya” tabi tutuluyor. Ne giydiğimizize, nasıl davrandığımızımıza, ne isteyeceğimize, ne yapacağımıza bu “uzlaşma” kuralları karar veriyor adeta. Bir bakıyoruz; hiza çizgisi o kadar aşağıya çekilmiş ki, ne yapsak ne etsek olmuyor, bu kurallara riayet etmek hiç yaşamamak anlamına geliyor.

KİMİN YARARINA VE NE PAHASINA UZLAŞMA?

Uzlaşmak... Türk Dil Kurumu “aralarındaki düşünce veya çıkar ayrılığını, karşılıklı ödünlerle kaldırarak uyusmak, karşılıklı anlaşmak ve mutabık kalmak” olarak açıklıyor fiili. Demek ki uzlaşma için iki eşit taraf lazım, iki tarafın farklı çıkarları olması lazım. İki tarafın anlaşması için de karşılıklı ödün veriyor olmaları lazım.

Peki, varlığı vatandaşlarının haklarını, çıkarlarını korumak olan bir devlet, neden “iki ayrı çıkar” söz konusu olduğunda, üstelik de iki taraf “eşit” olmadığında; örneğin patronlar karşısında işçilerin, şiddet uygulayan erkekler karşısında şiddete uğrayanların, boşanmayı kabul etmeyen kocalar karşısında kadınların “çıkarlarından” ödün vererek “uzlaşmasını” ister? Kimin yararına ister bu “uzlaşma”yı? Ne pahasına ister? Hele ki söz konusu yaşamın her vechesinde eşitsizlikle karşı karşıya olan, çıkarları hep göz ardı edilen kadınlar olduğunda, devletin asıl yapması gereken bu eşitsizliği yok etmekken, neden hep kadınları feda eder?

ADALET DEDİKLERİ: HERKES OLANA RAZI GELSİN!

Uzun süredir üretim süreçlerinin parçalandığı bir dönem yaşıyoruz, bu dönemde “ucuz ve denetlenilebilir” kadın emeği sermayenin iştahını daha da artırdı. Esnekleşme, güvencesizleştirme bata-

Kadınların “uzlaşmasını” istedikleri bir bakıma kölelik aslında; her ne olursa olsun boyun eğilecek, “ailenin bekası için” içinde kalınacak bir hapisanede yaşamakla uzlaşmak...

İNSANLIK TARİHİNİN AŞTIĞI EN GERİ NOKTAYA DÖNMEK Mİ?

UZUN süredir gündelik hayatın insanca sürdürülmesinde en çok işlevi olan eğitim, sağlık, sosyal hizmetler gibi alanlar dini referanslarla yeniden dizayn ediliyor. Kadınların eğitim alma, sağlıklı ve güvenli bir yaşam sürme, meslek sahibi olma, toplumsal ve ekonomik hayata katılma gibi en temel hakları “kadınla erkek eşit değildir” söylemiyle, “kadınlar erkeklerle verilmiş bir emanettir” kisvesiyle tehdit altında. Kadınların bir birey değil, “emanet edilen bir mal” olmakla uzlaşması, bu uzlaşmaya boyun eğmesi isteniyor. Ya boyun eğmezse?

İşte bu riske karşı kadınların bedenini ve emeğini saldırıya, sömürüye açık hale getiren erillik, üzerine muhafazakar sos dökülerek pohpohlanıyor. Kadınların bahanelerle katledildiği, kışkırtılan erkekliğin kendisinde “öldürme hak-

ğına öncelikle kadınlar çekilmek isteniyor. Hiçbir hakları olmadan gönderildikleri evlerden devşirilen atölyelerde, kadınların kendilerini “işçi” olarak bile görmedikleri, “aile bütçesine katkı” adı altında korkunç koşullarda çalıştırıldıkları, bütün bunları da “fıtratları gereği” kabul etmelerinin beklendiği bir çalışma hayatıyla uzlaşmaları isteniyor kadınların.

“Kadın istihdamını artıracacağız” diyerek giriştikleri ucuz emek gücü inşası, çalışma yaşamının cehennemine çevrilmesi, sosyal devlet kalıntılarının da temizlenerek yükün kadınların omzuna bindirilmesi, evlerin fabrikalara dönüştürülmesi süreci “aile ve iş yaşamının uzlaştırılması” olarak sunuluyor. Bu “uzlaşmada” kadınlar açlığa, sefalete, işsizliğe mahkûm

olduğu bu düzende adalet, “eşitliğin” yerine ikame edilerek öte dünyada hesap sormaya indirgeniyor. Kucakında çocuk, sırtında evin ve ailenin yükü, bacaklarında zorlu mesainin yorgunluğu, aklında ne yapsa yetişilemeyen işler, yüreğinde yarını nasıl kotaracağını derdi ve kaygısıyla yaşamak zorunda bırakılan kadınlar “100 metre koşusunda erkeklerle yarışamaz” denilerek “fıtrata” sıkıştırılırken, aslında kadınların hakları için mücadele eden kadın hareketini de “kadının tıpkı erkek gibi bir insan olduğu”nu savunma noktasına geriletmek için manevra yapılıyor. Kadınları ekonomik, sosyal, siyasal, cinsel anlamda her türden sıkışmışlığa, 3sonra da çözümsüzlüğe mahkûm eden iktidar, bin yıllar öncesinin retoriğiyle, haklarımızı insanlık tarihinin çöktürdüğü en geri noktaya götürmek istiyor.

olmamak için devletin ve sermayenin karşısında tüm sosyal ve ekonomik haklarından vazgeçmesi beklenen taraf oluyorlar. Tam da bu yüzden “eşitlik yoktur, adalet verelim” diyorlar aslında. Eşitlik olsa yöneten olarak patronun yanında duramazsın, ama olan bitene adalet dersin “sana düşen bu, herkes olana razı gelsin” diyebilirsin.

KÖLELİKLE UZLAŞILIR MI?

Uzun süredir “aile”nin kadınların hakları ve hayatları pahasına ayakta tutulması gereken bir “değer” olduğunu duyuyoruz. “Aile” her ne pahasına olursa olsun ayakta kalsın ki, tüm sosyal ve ekonomik haklardan yapılan kısıntılar o aile içinde, “sevgi ve güven” içinde, yerine

konabilsin, devletin elini eteğini çektiği her ne varsa, kadınların duygusal emeğiyle tamamlansın. Bu “ayakta tutma” politikası kadınların babaya ya da kocaya bağımlı olarak aile içinde yaşamaya mahkûm edilmesiyle, aile irşat programlarıyla, “aile ombudsmanlığı”, aile arabuluculuğu düzenlemeleriyle, boşanmak isteyen kadınlara yönelik engelleme mekanizmalarıyla son sürat devam ediyor... Kadınların “uzlaşmasını” istedikleri bir bakıma kölelik aslında; her ne olursa olsun boyun eğilecek, “ailenin bekası için” içinde kalınacak bir hapisanede yaşamakla uzlaşmak...

MÜLAYİMLEŞTİREMEDİKLERİNİZDENİZ!

Uzlaşmamızı istedikleri sistem kadınları köleliğe, yoksulluğa, yoksunluğa, güvencesizliğe, örgütsüzlüğe, sağlıksızlığa, eğitimsizliğe, iş cinayetlerine, erkek şiddetine, cins kırımına mahkûm eden; bağımlılığa, çaresizlik ve umutsuzluğa, yalnızlığa iten; dini ve gerici propagandayla tevekküle, kaderciliğe, itaate, siyasi ve toplumsal kayıtsızlığa ve daha birçok musibete sürükleyen koca bir sistem...

İlginçtir; Arapça bir kelime olan “mülayim”, “uyuma, uzlaşma fiiline rızayla riayet etmek” anlamına gelen bir kökten geliyor. Bizi “uzlaştırmak” istedikleri düzenin kurucuları biliyor; haklarımızdan ve hayatlarımızdan ne koparırlarsa koparsınlar mülayimce başımızı önümüze eğsek onlar için güzel olacak her şey.

Peki ya biz?

Biraz ekmeğe parası, bir kere fazla nefes almak, bir gün daha fazla yaşamak için rıza göstereceğimiz “uzlaşma”, nereye kadar sürdürülebilir?

'Kadın Çemberi'nden geçtik

Hilal KILIÇ
Mamak / Ankara

Tuzluca'yı Kadın Dayanışma Derneğimizde drama hocamız ile birlikte her ay bir defa 'Kadın Çemberi' etkinliği gerçekleştirmeye karar vermiştik. İlkinin 25 Kasım öncesi "Kadın olmak ve şiddet" başlığı ile yaptık. Bir yanı ile etkileyici ve sarsıcı, diğer yanı ile iyileştirici ve birleştirici bir etkinlikti.

Önce drama hocamızın yönlendirici cümleleri ile doğduğumuz eve gözümüzü açtık, her yaşımızı hatırlayarak bugüne geldik. Etkinliğin bu oturumunda gözlerimiz doldu, gülümsedik, her yaştaki halimizin kulağına bir şeyler fısıldadık. Kendimizi şu an hangi halimizde, hayat içinde hangi pozisyonda hissediyorsak anne, eş, işçi vs. orada durmamızı ve içimizden geçenleri söylememizi istediğinde; "Mutsuzum", "Daha iyisini yapabilirim", "Her

şey güzel olacak", "Yetemiyorum" gibi cümleler döküldü ağızlarımızdan.

Devamında hayata başladığımız yerden bir çizgi çektik; kadın ya da erkek diye ayrılmadığımız sıfır noktamız olsun bu çizgi dedik, karşılaştığımız her kötü olay, haksızlık, ayrımcılık için çizgiden geriye doğru birer adım attık. Durduğumuzda o başlangıç çizgisinden öyle uzaktık ki... Sonra da dayanışma, mücadele, kendini güçlendirme gibi her iyi şey için yeniden çizgiye doğru birer adım attık. Hepimizin yol kattığını, ama çizgiye ulaşmak için daha yolumuz olduğunu gördük.

KENDİMİZLE YÜZLEŞTİK

Çoğumuzun en çok etkilendiği bölüm ise 'Sessiz Çığlıklar' oldu. Sessiz çığlıklar adını bu bölüme bizler verdik, çünkü dışlarımızı sıktık, yumruklarımızı sıktık, gözlerimiz doldu ama çığlıklarımızı atamadık. Aslında bu bölümde yüksek bir müzik eşliğinde, o güne kadar öfkemizi kusamadığımız, kendimizi ya da bir başkasını affedemediğimiz hangi olay varsa onu düşünüp, tam o andaymış gibi bağıracaktık. Ama öyle derin bir sessizlik oldu ki, birbirimizin yutkunma seslerini bile duyduk.

O anlar bizi bir gerçekle yüzleştirmişti: Mücadele ediyorduk, hayat çizgimizde yol almıştık, dayanışmanın önemini biliyor ve büyümek için çaba sarf ediyorduk ama henüz korkusuzca bağırarak, aklımızdan geçenleri söylemek kolay değildi. Zaman geçtikçe, müzik yükseldikçe kısık sesle, yavaşça başladık bağırma.

BİRBİRİMİZİN SESİ OLDUK

Atölyeyi 'Mektup' bölümü ile bitirdik. Bizleri perdesizleştirerek birbirimize yaklaştıran, kendimizle yüzleştiren bir bölüm oldu. Önce hepimiz kendimize ne söylemek istiyorsak bunu bir mektup olarak yazdık, kağıtlarımızı ortaya koyduk ve rastgele başka bir kağıt seçtik. Artık elimizde hangi arkadaşımızın olduğunu bilmediğimiz, farklı kağıtlar vardı. Sırayla elimizdeki kağıtları sesli okuduk. Cümlelerde anlatılanları içimizde hissettik, sanki bizim sızıntımızmış gibi... Kendi derdini dillendiremeyip yazan bizler, birbirimizin yazdıklarını okuyarak birbirimizin sesi olduk.

'Kadın Çemberi' bittikten sonra yaptığımız değerlendirme sohbetinde, bu tarz etkinliklerin kadınların iç dünyaları, birbirileri ve toplumla iletişimleri için ne kadar olumlu etkisi olacağını konuştuk. Tuzluca'yı Kadınları Dayanışma Derneğinden kadınlar olarak, tüm kadınlara tavsiyemizdir: Siz de çocukluğunuzla yeniden tanışın, kendinize mektup yazın, birbirinizin sesi olun, dayanışmamızı büyütün! Çünkü gücümüz buradan geliyor.

Özgürlüğünün peşinden giden bir kadından mektup

Ben iki valizimi elime alırken, iki çocuğumu bırakıp gitmiştim ardımda. Ne gariptir hep bir umut, hep bir yaşam sevinci varken valizimin ön gözünde, arka tarafta ise hep özlemlerim, hasretlerim varken yola düşmüştüm. 35 yaşının verdiği emin adımlarla, bir üniversitenin öğrenci işlerinde bulmuştum kendimi.

Kolay mı? Elbette değildi. Onca şeyden vazgeçerek, yalnızca özgürlüğün peşinden gitmek belki de benimkisi. Ben anneydim. Güçlüydüm ve güçlü kalmam gerekiyordu. Düşündüğümde belki bir yatak odası takımım olmayacak ya da günlere ne ikramlık hazırlayayım derdi, akşam olunca hangi kanalda, hangi dizi?

Ben bir anneydim, gündüzleri çalıştığım işyerinde kazakları özenle raflarda düzenleyen, geceleri altını yine ıslatmış, saçını yan tarafa savurarak ürkek gözlerle yanına gelen çocuğun annesiydim. İstedğim hayat bu muydu? Hep düşünürken belki de harekete geçiren o gün olmuştu beni. Müşterim Müberra Hanım, yine aldığı kıyafeti ertesi gün getir-

miş, içine sinmediği için değiştirmişti. Düşündüm. Kazak bile içine sinmiyorsa, değiştiriyorsan, yaşadığı hayatı neden değiştirmez insan? Ben de bendeki hayatı iade edip, yenisini istedim. Belki elimde satış fişi yoktu fakat benim gücüm vardı, cesaretim vardı.

Sonra ne mi oldu? Gökten üç elma daha düşmedi elbette. İşten kovulduğuma okuma niyetim anlaşılınca. Kadın dediğimiz o güçlü varlığa iş olmaz mı? Vardı elbette. Bir baktım matbaadayım. Kendime kartvizit bastırıyorum. Evde pasta, börek vs. yapıp satacağım. Bir gecelik muhasebeyle karar verdim de okul harçlığım ve diğer masraflarımı karşılayacağımı düşündüğüm iş, evi geçindirmeye başlamıştı. Dedim ya anne dediğimiz varlık, bambaşka bir şey. Üç saatlik uyku yetiyordu ve biraz artıyordu bile. Durmak, yılmak yoktu artık benim için. Tadını alamadığım uzaktan eğitime bizzat dokunarak ve yaşayarak devam etmeliydim. Ve artık yalnızdım. Tek başıma, dul bir kadındım.

Yine gökten üç elmanın biri dahi düşmezken, bir bakmışım örgün ve en ön sırada oturan benim. Kendime dedi-

ğim ve kendimi teselli ettiğim cümleler ve ben kalmışım bir KYK yurdundan dört kişilik odasında. "İnsan kendini nerede görmek istiyorsa oradadır." Bu sıralarda oturmak için hayatımdan on dört yılımı verdim de, ne kadar acılı, ne kadar sancılı bir dönem geçirmiş olsam da güzel olan her şeye sahip olmak için bedel ödemek gerekmez miydi? Bu bedel suratıma inen yumruklar, layık olmadığım hakaretler ve çocuklarımdan ayrı kalmak olsa da yine de pes etmedim. Ben her gördüğüm fiziksel şiddetten sonra ağlar, sonrasında susar ve açar kitabımı bir ünite daha bitirir, sanki hiçbir şey olmamış gibi kalkıp çocuklarıma yemek yapardım. Kolay mıydı? Elbette çok zordu. Fakat sonucunu hep hayal ederek, kendimi güçlü kılmayı başarıyordum. Şimdi bu yazdıklarımı bir okulun müdür yardımcısı odasından yazmanın gururuyla sizlerle paylaşmak istedim.

Hiçbir acı, hiçbir sıkıntı sonsuza dek sürmez. Yeter ki insan kendini sevsin ve kendine güvensin.

Bir Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmeni Yenimahalle / ANKARA

Saniye Çelik inadına ayakta!

Eylem LODOS
Eskişehir

Kandırılarak yapılan bir evlilik... Tam 30 yıl süren şiddet... Saniye Çelik'in hikâyesi aslında o kadar tanıdık ki... Türkiye'de birçok kadının yaşadığı sorunlara ses oluyor şimdi Saniye Çelik. Yaşadığı şiddeti, Doğan Cüceloğlu ile çıkardıkları 'Bir Kadın, Bir Ses' kitabında anlatıyor. Şiddete, baskıya baş eğmezliği ve yaptıklarıyla birçok kadına örnek olan Saniye, 10 yıldır Adana Seyhan'ın Pınar Mahallesi'nde muhtarlık yapıyor. Şimdilerde de seçime hazırlanıyor.

Onunla Eskişehir Odunpazarı Belediyesi tarafından 25 Kasım için düzenlenen 'Birleşeceğiz, Şiddete Son Vereceğiz' paneli öncesinde tanıştık. Panelin konuşmacılarından biriydi. 30 yıl boyunca uğradığı şiddeti ve birey olma mücadelesini zaman zaman gözyaşlarıyla dile getiriyor...

SOYADIMI BİLMİYORDUM

Osmaniye'nin bir köyünde çiftçi bir ailenin 19 çocuğunun 9'uncusu olarak dünyaya gelmiş. "Düşünün 66 yıl önce bir köyde, kız çocuğu olarak doğacaksınız. O dönemde kız çocukları çok okutulmazdı; 'iyi bir kadın olarak yetişsin, sesini kimse duymasın, erkeklerin yanında gülmesin, hizmeti, ev işini bilsin' denirdi. Büyüdükçe, aklım erdikçe bunun yanlış olduğunu düşünürdüm" diyor.

Okula da neredeyse kendi kendine yazılmış zaten. Komşu kızının peşine takılıp gitmiş okula. O günü şöyle anlatıyor: "Öğretmen sınıfa girdi. Hepimize adını, soyadını soruyor. Nasıl bir şey ki ben soyadımı bilmiyordum. Yanımdaki arkadaşım 'Fatma Tosun' dedi, bana sıra gelince ben de 'Saniye Tosun' dedim. Bir arkadaşımız kalktı, 'Hayır öğretmenim o Saniye Demirci' dedi. Annem beni okuldan almaya geldi. Öğretmen müsaade etmedi, 'Yaşı geldi, okula gelecek' deyince, annem bir şey yapamadı. Öğretmenin ısrarıyla okula başlamış oldum."

Yaşar Kemal'in köyünün tam karşısındaymiş Çelik'in doğduğu köy. Komünist bir yazarın karşı köyden olduğu söylenirmiş hep. Kendisi de lise yıllarında solcu olduğunu, hatta 15 gün gözaltında kaldığını anlatıyor: "Evdeki kitaplarımı mühürlediler. Nazım Hikmet, Yaşar Kemal, Orhan Kemal, Dostoyevski hep bunlardı kitaplarım. Çocuğuz daha ve suçumuz kitap okumak. Bıraktılar bizi ama öğretmenler,

'Hayallerimi gerçekleştirme zamanı gelmişti. Erkeklere de kadınlara da mesaj vermek için muhtar olmaya karar verdim.'

komşular başka gözle bakmaya başladı... 'Lise yıllarında bunlar olduysa üniversitede neler olur' diye korkup, üniversite okumama izin vermediler."

ADIMI HİÇ SÖYLEMEDİ

Adana'da daktilo kursuna giderken tanışmış eşiyile. Sadece üç gün önce tanıştığı adam, 'Seni belediyede işe sokacağım diyerek, fotoğrafımı ve kimliğini almış. Nikah işlemlerini başlattıktan sonra da, evlenme teklif etmiş. Aslında evlenmeyi hiç istememiş, onun hayalinde okumak varmış. Ancak eşi, 'Okumana izin vereceğim' diyerek evliliğe ikna etmiş onu. Evlendikten sonra ise 'Hiç evli kadın okur mu' diyerek Çelik'i hırpalamış. "30 yıllık evliliğimde gözyaşım hiç durmadı. Açlık, yoksulluk görmedim belki ama hep hırpalandım, şiddet gördüm, hayallerimi gerçekleştiremedim, aldatıldım, kandırıldım... Alışverişe tek gidemezdim, kendi kararlarımı kendim veremezdim, çocuklarım okula giderken veli toplantılarına bile saklı gizli gittim. Eşim alkol alırdı, o zamanlar çok daha kırıcı olurdu" diye anlatıyor evliliğini.

Eşi kalp krizinden ölene kadar da devam etmiş şiddet. "Eşim adımı hiç söylemezdi, duydum hiç, çok zoruma gidiyordu" diyor.

KOCADIR YAPAR!.. EŞİNDİR DÖVER!..

"Şiddete uğradığınızı, aldatıldığınızı söylediğinizde çevreniz nasıl tepki verdi" diye soruyorum, yanıtı şu oluyor: "Kocadır yapar diyorlardı. Hatta eşim 'Ben doğudan eş alsam biri ayağımı yıkar, diğeri havlumu tutar ama sen nankörsün' derdi. Beni yediriymiş, aç bırakıyormuş ama ben yine de karşı çıkıyordum. Şiddet gördüğüm zaman karakola da gittim. Bana 'Eşindir, döver de sever de' dediler. Ama bana sunulan şiddet ve baskılanmış

hayata karşı hep dik durdum. Sorguladım, kabullenmedim. Sadece ev süpüreyim, çocuk doğurayım değil hayat benim için. Geleceğe ilişkin hayallerimizi konuşalım, bir şey alıyorsak birlikte karar verelim istedim. Mesela eşim gider eşya alırdı eve, ben 'Neden bana da sormadın' derdim. O da 'Bir de sana mı soracağım' deyip vurup kırardı. Yakınlarım da 'Ne getirirse teşekkür et' derlerdi."

Peki, boşanmayı hiç düşünmedi mi? "Doğmadan ölen kadınlar o kadar çok ki..." diye başlıyor söze... "Gelinlikle çıktın evden, kefeninle döneceksin denmiş. Benim yüzümü karartma, başımı aşağı indirme denmiş. Bir sürü toplum baskısı var üzerinizde. Çocuklarımı alıp ailemin yanına gitmek istediğimde beni tehdit etti. Zorla çocukları alıp arabaya koydu. Orada da bir kavga kıyamet..."

ÖĞRETMEN, ÖĞRENCİ, MUHTAR...

Eşini 2002'de kalp krizinden kaybettikten sonra ekonomik sorunlarla boğuşmuşlar. "330 TL emekli maaşı bağladılar, ama üç çocuk da okuyor. Temizlik ürünleri satışına başladım" diyor.

Geçmişin olanca yükünü bırakıp bugüne geliyoruz. Muhtar olmaya nasıl karar verdiğini şöyle anlatıyor: "Oğullarımın okulları bitti, para kazanmaya başladılar. Bana da 'Anne canın ne isterse onu yap' dediler. Hayallerimi gerçekleştirme zamanı gelmişti. Erkeklere de kadınlara da mesaj vermek için muhtar olmaya karar verdim." Bu düşüncesini açtığı Yazar Doğan Cüceloğlu da kendisine cesaret ve destek verince işe koyulmuş.

2009 seçimlerinde muhtar seçilmiş Saniye Çelik; "Kahvehanelere girmeye başladım seçimlerde. Erkekler başta şaşkırdılar. Bu bir bilgi işi, erkek kadın işi değil diye anlattım. Kadınlardan muhtar olmaz diyen kadınlar bile oldu, çünkü eşi öyle demiş. Ben de, sen bir bireysin, eşin vermese bile sen kendi kararını ver diyordum. Ve yüzde 70 oyla muhtar oldum."

Bir yandan da Anne Çocuk Vakfının gönüllü okuma yazma kursunda öğretmenliğe başlamış Çelik. "Muhtar olacaksam kamu yönetimi okumalıyım, bilgili bir muhtar olmayı" diyerek üniversite okumuş...

Bu röportajı okuyan kadınlara da bir mesajı var: "Dünyaya bir kere geldiklerini unutmamasınlar, bu yüzden de kendilerine saygıları olsun. Kadın kimsenin kulu kölesi değildir."

DOĞAN CÜCELOĞLU İLE TANIŞMA

SANIYE Çelik, Doğan Cüceloğlu ile tanışma öyküsünü şöyle anlatıyor: "2004'te kızım dershaneye gidiyordu. Dershane Doğan Cüceloğlu'nu konferansa davet etmiş. Kızım da beni çağırıyor, gittim. Birçok kitabını okumuştum ama oraya yanımda götürmedim. Orada da kitap alamadım, çünkü eşim ölünce bir kuruşun bile hesabını yapmaya başlamıştım. Yine de sıraya girdim, hem teşekkür edeyim hem de yazdığım bir şiirimi vereyim dedim. Şiirimi verip 'İsterseniz kitaplarınızda kullanabilirsiniz' dedim. 150'ye yakın yazımın olduğunu da söyleyince iletişim adreslerimi istedi. Daha sonra beni aradı ve yazılarımı istedi. Hocamla böyle çıktık yola ve 'Bir Kadın Bir Ses' kitabında bana yer verdi."

Partner cinsel şiddeti: Şiddetin en görünmeyeni...

Dr. Rengin GÜVENÇ
Uzman Psikiyatrist

Cinsel şiddet; Dünya Sağlık Örgütü'nün tanımlaması ile temel insan haklarının ağır bir ihlali, cinselliği kontrol etmek, denetlemek, küçük düşürmek, aşağılamak ve cezalandırmak amacıyla bir şiddet aracı olarak kullanılmasıdır. Cinsel şiddet; kadının karşılık olarak tekrar cinsel şiddet uygulayamayacağı, ona hamilelik ve çocuk bakmak gibi sorumluluklar yükleyebilen, diğer saldırı biçimlerine göre çaresizlik, şok, vücut bütünlüğünün tehdidi gibi ruhsal etkilerin daha fazla görüldüğü bir saldırı eylemidir. Cinsel şiddet sonrasında kişinin iyileşmesi için en önemli basamaklar olan kişinin yaşadığı olayı anlatabilmesi, yakınları ile bağ kurabilmesi, saldırganın adil bir düzende yargılanıp cezalandırılması gibi basamakların gerçekleşmesi de daha zor olmaktadır.

'GERÇEK TECAVÜZ' GERÇEKLERİ SAKLIYOR

1980'lere kadar "gerçek tecavüz" kavramı, saldırganın yabancı olduğu, sokakta ıssız ve karanlık yerlerde gerçekleşen, saldırganın maruz kalanın fiziksel olarak karşı koyduğuna dair kanıtlarının olduğu, hatta saldırganın akıl sağlığının yerinde olmadığı bir durum olarak tanımlanıyordu. Bu tanımlamanın sonucu olarak tecavüzü engelleme görevi kadına yükleniyor, "kadının yerinin evi olduğu", sokakta "uygun" kıyafetlerle dolaşması gerektiği gibi toplumsal cinsiyet rolleriyle bu "görevi" yerine getirebileceği öğretiliyordu. Cinsel şiddete maruz kalmak, kişi için bir utanç sorunu olarak ele alınıyordu. Uyarlılık kadar eski olan bu savaşta cinsel şiddeti bir utanç sorunu olarak değil, üzerinde konuşulabilen bir suç durumu haline getirmek için kadın hareketi "karşı savaşını" başlatmıştı. Kadın hareketinin etkileri bilim dünyasında da kendini göstermiş, cinsel şiddet araştırma konusu olarak ele alınmaya başlandı ve cinsel şiddetle ilgili "gerçekler" araştırma sonuçlarıyla birlikte değişti.

TARTIŞMA 1980'DE BAŞLADI 2005'TE YASALAŞTI

Yine de evlilik içi tecavüz konusundaki yasal gelişmeler kadına yönelik şiddete karşı alınan diğer önlemleri geriden izlemektedir. Örneğin ülkemizde 1980'li yılların sonlarında sivil toplum kuruluşlarının gündemine gelen evlilik içi tecavüz kavramı ancak 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren Türk Ceza Kanunu'nda (TCK) 'Cinsel Dokunulmazlığa Karşı İşlenen Suçlar' başlığı altında yapılan değişikliklerle suç sayılmıştır. Bu yasada tanımlamanın ırza tecavüz olarak değil kişiye yönelik suçlar başlığında cinsel saldırı olarak tanımlanması büyük bir gelişmedir. Bununla birlikte yasada "suçun eşe karşı işlenmesi halinde soruşturma ve kovuşturma mağdurun şikayetine bağlıdır" ibaresinin olması, evlilik içi tecavüz gibi dile getirilmesi dahi zor bir suçta, ihbar ve ispat zorunluluğu olması bu yasanın fiiliyatta işleyişini neredeyse imkansız hale getirmektedir.

FAİLLER İÇİN 'SUÇ' DEĞİL, 'KADINLIK GÖREVİ'!

Araştırmalar göstermektedir ki kadınlar, yakın partner ilişkisinde maruz kaldıkları cinsel şiddeti; bu şiddetin boyutu yasal olarak tanımlanan tecavüz kavramını karşılaya bile, tanımlamakta ve ifade etmekte hâlâ zorlanmaktadırlar. Kadınların bu zorlanmasında yakın ilişkilerde kadının cinsel ilişkide bulunmasını bir "kadınlık görevi" olarak tanımlayan kültürel normlar da önemli bir rol oynamaktadır. Yapılan çalışmalar da göstermektedir ki; yakın partner ilişkilerinde cinsel şiddet uygulayan erkeklerin çoğu bu durumu sadece "eşlerine cinsel görevlerini hatırlatma" olarak görmektedir. Erkeğin; kadının ve çocukların maddi ihtiyaçlarını karşıladığı, buna karşılık kadının; erkeğin sevgi, yakınlık ve cinsel ilişkilerini karşılamayı üstlendiği ilişki, şiddet üzerine kurulu bir görev paylaşımıdır. Yakın partner ilişkilerinde cinsel şiddet bir güç gösterisi, mutlak bir kontrol sağlama isteği ve istismara dayalı ilişkinin bir parçasıdır.

Partner cinsel şiddet terminolojisiyle ilgili literatürde tartışmalar olsa da; taraflardan birinin cinsel ilişkide rızasının olmaması ve özgür karar verebilmesi için uygun bir ortamın olmaması vurgulanan or-

tak noktalardır. Kadınların ekonomik özgürlüğünün olmadığı, istihdam olanaklarından erkeklerle eşit olarak yararlanamadığı bizim gibi ülkelerde cinsel şiddetin hem fiziksel zorbalıkla giden hem sözel manipülasyonlarla giden hali fazla görülmektedir.

Kültürel normlar erkeğin maddi olanak sağladığı, kadının sevgi ve cinsellik ihtiyaçlarını giderdiği bir rol paylaşımı yapmaktadır. Kadının bu tip bir ilişkiyi sonlandırdığında ekonomik özgürlüğünü sağlarken karşılaşılabilecek zorluklar özgür karar vermesi için bir ortamın sağlanmasını daha da zorlaştırmaktadır. Cinsel ilişkiye girmediğinde; elindeki maddi imkanların gideceği tehdidi, sosyal çevresinin kısıtlanacağı yönündeki söylemler, ertesi gün kendine ve çocuklarına kötü davranılması gibi durumlar kadının rızasına yönelik karar vermesini engellemektedir.

ŞİDDETİN EN DİLE GETİRİLEMİYENİ...

Partner tarafından ve yabancı biri tarafından maruz kalınan cinsel şiddetin ruh sağlığına etkisinin farklı olup olmadığına baktığımızda, maruz kalınan partner cinsel şiddeti; tüm cinsel şiddet biçimlerinde olduğu gibi kendini güvende hissetme, kendilik değeri ve otonomi duygularında yaratıldığı bozulma, kişinin ruhsal sağlığını olumsuz etkilemektedir. Partner cinsel şiddeti istismara dayalı ilişki temelinde geliştiği için, tek seferlik bir olay değildir; etkisi istismarın toplamının yaratacağı etkiyle değerlendirilmelidir. Kadın sokakta uğradığı tecavüzün adını daha kolay koyabil-

mekte, evde süregelen bir şekilde devam eden cinsel şiddeti ise kendisini bile tanımlamakta zorluk yaşamakta, kadınlık rolü gereği kendisini suçlayıp kendini cinsel sorunlu biri olarak değerlendirmesi daha fazla olmaktadır. Her tür cinsel şiddeti anlatabilmesiyle ilgili utanç, sosyal desteğin sağlanmayacağıyla ilgili endişeler, yargı sisteminin failden çok şiddete uğrayanda suç arayan işleyişi gibi zorluklar, partner cinsel şiddeti için de geçerli olup; kadının maruz kaldığı şiddetin en dile getirilemeyen partner cinsel şiddetidir. Bu dile getirilemeyen yaşanan olumsuz deneyimin ruhsal etkilerinin iyileşmesindeki sosyal destek basamaklarının devreye girmemesine neden olmakta, iyileşme ve mücadele sürecini bozmaktadır.

Kate Millet'in "kişisel olan politiktir" sözüyle de vurguladığı gibi yakın ilişkilerde maruz kalınan cinsel şiddetin evin duvarlarının içindeki "mahrem" alanın dışına çıkartarak konuşulabilmesini sağlamak; partner cinsel şiddetini, bireysel bir sorun zemininden toplumdaki cinsiyet eşitsizliğinden köken alan politik bir sorun zeminine taşımak, kadın mücadelesi önemli bir alanını oluşturmaktadır.

KAYNAKLAR:

- Bagwell-gray ME, Messing JT, Baldwin-white A. *Intimate Partner SexualViolence : A Review of Terms , Definitions , and Prevalence.* 2015.
- Basile KC. *Prevalence of Wife Rapeand Other in a Nationally Representative Sample of Women. Violence Vict.* 2002;17(5):511-524.
- Brownmiller, Susan *Cinsel Zorbalık, Suğra Öncü(çev) (İstanbul Cep Kitapları, 1984)*
- Godenzi, Alberto. *Cinsel Şiddet, Sultan Kurucan Coşar, Yakup Coşar(çev) (İstanbul Ayrıntı Yayınları, 1992)*
- Özdemir O. *Tecavüzü Hegemonik Erkeklik Zemininde Anlamak. Fe Dergi: Feminist Eleştiri Cilt2 Sayı 2*

Partner cinsel şiddeti tek seferlik bir olay değildir; kadın, süregelen bir şekilde devam eden cinsel şiddeti kendisi bile tanımlamakta zorluk yaşar. Öte yandan şiddetin en dile getirilemeyenidir.

BUGÜNE VE GELECEĞE IŞIK TUTAN BİR KİTAP

Cevriye AYDIN

Çerņiřevski'nin "Nasıl Yapmalı?" adlı romanını yaklaşık 150 yılı aşan bir süre önce yazıldı. Hâlâ okunuyor olmasının nedeni, yazıldığı çağdan çok ileriye bakan ve ışık tutan, bugün hâlâ güncelliğini koruyan tartışmaları, soruları ve sorunları içermesi.

Sanatsallık ve gerçekçilik tartışmasından kadın sorununa, kadın-erkek eşitliği ve aşktan, sosyalist üretim ve bölüşüm konusuna oldukça kapsamlı temaları iç içe işleyen bir roman 'Nasıl Yapmalı?'

Benzer başka romanlardan da söz edilebilir; Nasıl Yapmalı'nın onlardan farkı nedir, diye sorulabilir haklı olarak. Bu soruya tek bir cümleyle yanıt vermek zor.

Nasıl Yapmalı'yı 1862'de tutuklandıktan sonra, 4 Aralık 1862 ile 4 Nisan 1863 arasında kapsayan dört aylık sürede, Petropavlovsk zindanında yazan Çerņi-

şevski'nin, serflüğün 1861'de kaldırıldığı feodaliteden henüz çıkmakta olan Rusya'da sosyalizmin düşünü kurduğu bir roman tasarlaması -tek başına bu bile onu tarihin önemli bir yerine yerleştiriyor.

Ekim Devrimi'nin önderi Lenin henüz doğmamışken, henüz Paris Komünü yaşanmamışken, Çerņiřevski; insanların ortak bir çalışma düzeninde yaşadığı, bozkırların ağaçlandırıldığı, doğanın verimlileştirildiği, ortak mutfaklarda yemek yendiği, yaşlı ve çocukların mutfak işleri ve yemek yaparak ortak hayata katıldığı, herkesin çalıştığı ve herkesin ayrı odasının olduğu ortak konutlarda yaşadığı, çalışma kadar dinlenmenin de önem taşıdığı, günlük pratik bir yaşamın canlı tasvirini yapıyor.

YENİ İNSANIN ROMANI

Çerņiřevski'nin hayal gücü, ufukta henüz doğmuş sosyalizm fikrini yaşayan bir gerçek olarak tasvir etmeyi başarmakla sınırlı değil. İnsanların toprakla birlikte alınıp satıldığı bir çağın henüz tümüyle ortadan kalkmadığı bir zamanda kadın özgürlüğünü, kadın-erkek eşitliğini romanın kahramanlarına yaşam içindeki ilişkileri ve rolleri içinde tartışıyor.

Nasıl Yapmalı'nın bir buçuk yüzyılı aşan bir süreden sonra bugün yeniden, ilginç, canlı, güncel ve akıcı kılan pek çok özelliği var. Onu belki daha uzun yıllar yeniden okutacak asıl kalıcı yönü ise; kahramanlarının tarih sahnesine çıkan "yeni insan" tipleri olması.

Bu insanların ütöpik bir dünyada değil, somut bir gerçeklik içinde, somut yaşam uğraşları içindeki insanlar olarak canlandırılmış olması, romanın bugüne ve geleceğe ışık tutan en başarılı yönlerinden biri. Bu yeni insanların en önemli özelliği, sadece kendileri için yaşamamaları, yaşamlarını tüm toplumu değiştirip dönüştürme amacına bağlanmış olmaları ve bu amaçla uyumlu bir yaşam sürdürmeyi ilkesel bir temelde tutum ve davranışlarının merkezine koymuş olmaları.

Bu ilkesel temel o kadar güçlü ve etkili ki, evlilik ve aşktan iş yaşamındaki ilişkilerine kadar yaşamlarının her alanında, etraflarındaki her insanı derin etkilerle yüz yüze bırakarak bir dönüşüme de yol açıyor.

Bu dönüşümü bizzat yaşarken, kendisi de bu dönüşümde rol üstlenen kadın kahramanımız, dönemi açısından bir ilk örnek oluşturuyor. Nitekim Çerņiřevski, bu kadın kahramanı ile Rus edebiyatında ilk olumlu devrimci kadın tipini yaratan yazar olarak biliniyor.

Çerņiřevski, esas olarak dört roman kahramanı -Ve-

ra, Lopohov, Kirsanov ve Rahmetov- üzerinden kurguladığı olaylar içinde kahramanlarından birine -Rahmetov'a- farklı bir rol vererek, baskı ve sansür koşulları altında sosyalizm fikrini savunan ve yayan insanlarla profesyonel olarak hayatını sosyalizme adayan insan yaşamı arasındaki farkı gösteriyor.

Elbette, aradan geçen bir buçuk yüzyılı aşan bir zaman dilimi içindeki tarihsel gelişmelerin ortaya çıkardığı devrimcilerle karşılaştırarak, özellikle işçi sınıfının devrimdeki tarihsel rolünün pratik olarak gerçekleştirildiği bir sürecin ardından- Rahmetov'a baktığımızda bizi zaman zaman gülümseten abartılı bir devrimci tiplmesi görüyoruz. Romanda ütöpik sayılabilecek, ya da sonraki gelişmelerin önemsizleştirdiği yönler var kuşkusuz. Ancak yaratıldığı dönemin koşullarını göz önünde bulundurduğumuzda, bu yönlerin romanın siyasal, tarihsel ve edebi değerinden bir şey eksiltmediğini söyleyebiliriz.

ÇERÑİŞEVSKİ'YLE TARTIŞMAYA HAZIR OLUN

Vurgulanması gereken bir diğer yön, romanın kurgusundaki dinamik yapı. Hikayenin akışı içinde kimi zaman olayların girdiği çıkmazların Vera'nın gördüğü rüyalar üzerinden açıklığa kavuşturulması, kimi zaman geleceğin gelişmeleri, kimi zaman da sosyalizmin bu rüyalarda temsili, okurun akışın rahatına kapılmasına kapıyı kapatıyor.

Bir başka çarpıcı özellik, yazarın araya girerek okurla tartışması, hatta atışması! Hikayenin düğümlerinin bu yazar-okur tartışması içinde çözülmesi. "Bilgelerin bilgisi basiretli okur"un önüne sürekli üzerine düşüneceği bir soru, çözeceği bir sorun konulması, bugünün deyimiyile "interaktif" bir okuma zorunluluğu getiriyor. Bu durum bir yandan okumayı zevkli kılarken, öte yandan sıkça olayların geleceğini tahmin etmeye ya da bazı gelişmelerin aktörünün hangi kahraman olduğunu düşünmeye, bulmaya, hayal gücünü çalıştırmaya zorlayarak adeta okura hikayenin yaratımına katılıyormuş duygusu veriyor.

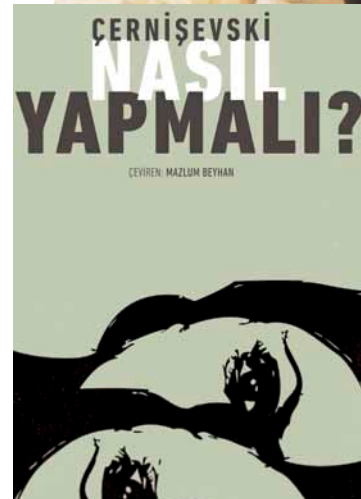
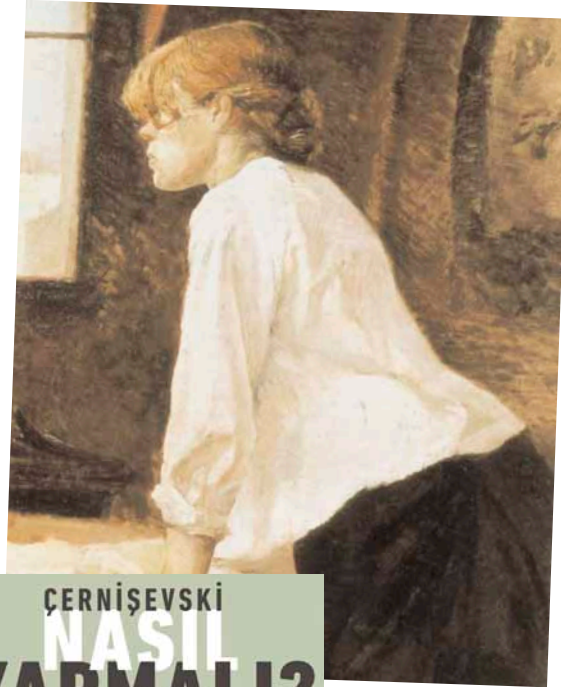
Nasıl Yapmalı, zor zamanların, yeni bir devrimci atılımın mayalanma süreçlerinin kitabı. O yüzden güncel ve bugün de yayımlandığı yıllardaki gibi ilginç, düşündürücü, etkileyici. Yazarın, romanın çizdiği yeni insan tipi hakkında söylediği gibi "yeni insan"a ihtiyaç olduğu sürece güncel kalacak. "...Bu iş taa insanlar 'artık her şey güzel, kötü hiçbir şey yok' diyene kadar böylece sürüp gidecek. Tüm insanlardan ayrı olan bu tipe ancak o zaman gerek kalmayacak; çünkü o zaman bütün insanlar bunlar gibi olacak ve yeni kuşaklar bu tipin ayrıksı bir tip sayıldığı, bütün insanların onlar gibi olmadığı zamanı anlamakta güçlük çekecekler."

Nasıl Yapmalı?

'DEVİRİMCİ MÜCADELE NEVSKİ BULVARI'NDA KALDIRIM DEĞİLDİR'

YAZILDIĞI yıllardan sonraki genç kuşakların Rusya'daki devrim mücadelesine katılmasında önemli bir rol oynayan Nasıl Yapmalı'nın yazarı Çerņiřevski'nin kendisi de Rusya'da 1860'lı yıllar devrimci hareketinin önderlerinden. Ondan şöyle söz edildiğini aktarıyor, romanın çevirmeni: "Tüm Rus İmparatorluğuna yayılmış olan bütün ilerici örgütler ağı, Petersburg'ta Çerņiřevski tarafından yönetiliyordu." Çerņiřevski, aynı zamanda bilim insanı, yazar, eleştirmen.

Nadejda Krupskaya, Çerņiřevski'nin, sosyalizm için kapitalist gelişmenin önemini anlamış olması ve liberalizme karşı uzlaşmaz tutumu yanında, "...onuru ve kaderde onun payına düşmüş inanılmaz zorluklar karşısında muhafaza ettiği gururu" ile Lenin'i etkilediğini aktarır. Mücadelenin zorlu kararlarında Lenin'in, Çerņiřevski'nin "Devrimci mücadele Nevski Bulvarı'nda kaldırım değildir" sözünü andığını ifade eder.

Oyun ve oyuncakların

cinsiyeti

Burcu YILDIRIM
Ankara

Oyunlar ve oyuncak, çocukların fiziksel duygusal gelişiminde ve hayata hazırlanmalarında önemli iki araç. Bu iki aracın kullanımı, çocukların üzerindeki etkileri ve kişiliklerinin şekillenmesi açısından da son derece önemli.

Çocukların oyuncakları ve oyunlarında nasıl bir kültür ile yetiştiğini görmek de mümkün. Çocukluktan itibaren oyuncaklar yoluyla bile rek ya da bilmeden kadına yönelik şiddetin nasıl örüldüğünü, küçücük ağızlardan şiddet söylemlerinin nasıl ifade edilebildiğini, çocukların oyuncaklarına dair söylemleri bize anlatabilir.

KIZ ÇOCUKLARININ OKULDA AYRIMCILIĞI HİSSETMESİ

Bu konu üzerinden bir öğretmen arkadaşımın anısı söylenenleri destekler nitelikte olduğu için bu sayfada sizlerle paylaşmak istiyorum. Arkadaşım üçüncü sınıf 'fen bilgisi' dersinde hız ve kuvvet konusunu işlerken, ders kitabında kullanılan bir görsel ile hikâye başlıyor.

Görselde erkek çocuğun yanyana

'Kızlar büyük bir heyecanla arabalarla oynarken birkaç erkek öğrencinin bebeklerin saçını yolduğunu, kolunu bacağına çıkardığını, çıkardıkları kol ve bacaklarla oyunlar oynadıklarını gördüm.'

olan kırmızı ve mavi oyuncak arabalarını aynı anda iterek hareket ettirmesi, hızlı ve yavaş hareketlerle örnek gösteriliyor. O sırada bir kız çocuğu söz istiyor; "Bu sayfada niye hiç kız çocuğu fotoğrafı yok da hep erkek çocuklar var?" Bu soru üzerine etkinliğin yönü değişiyor. Çünkü kız çocuğunun orada kendini kötü hissettiğini, ayrımcılığa uğradığını, hatta görseller aracılığıyla şiddete uğradığı düşüncesine kapılıyor.

ERKEKLERE BEBEK, KIZLARA ARABA VERİNCE...

Eğitimci olarak sürece müdahale etmek gerekirdi. Diğer öğrencilerde durum neydi? Kaynaşmalarını sağlayacak bir yol denenmeliydi. Bunun üzerine ertesi gün işlenecek 'oyun ve fiziksel etkinlikler' dersinde, "Nesnelerin kullanımına dönük kazanımdan yola çıkarak öğrencilerde kaynaşmayı, paylaşmayı ve

oyuncakların cinsiyetinin olmadığı"nı göstermeye dönük bir etkinlik planlamak iyi olacaktı.

Etkinlikte kız öğrenciler hediye edebilecekleri bir bebeklerini erkek öğrencilerden birisine, erkek öğrenciler de hediye edebilecekleri bir arabasını kız öğrencilerden birisine vereceklerdi. Oyuncaklar paketlenmiş sınıfa getirilmişti. "Oyuncağına kim daha hızlı ulaşır" oyunuyla, oyuncaklar değiş tokuş yapıldı. Artık kızların arabası, erkeklerin de birer bebeği olmuştu.

SİDİKLİ ŞAZIYE, KEMİK KAFA AYŞE!..

Öğretmen arkadaşım devamında sınıfta neler yaşandığını şöyle anlatıyor: "Hemen oyuna başlarlar düşüncesiyle biraz geriden izlemeye başladım. Kızlar büyük bir heyecanla arabalarla oynarken bir kaç erkek öğrencinin bebeklerin saçını yolduğu-

nu, kolunu bacağına çıkardığını, çıkardıkları kol ve bacaklarla oyunlar oynadıklarını görünce hemen yanlarına gittim. "Bebegin saçını neden yoldun" dediğimde 'Canım sıkıldı, sevmedim, yoldum' gibi yanıtlar aldım. 'Arabayı sevmesen de kırar mısın?' dediğimde ise 'Onlar bebek değil ki!' gibi yanıtlar verdiler.

Bebeklerine bir ad koymalarını istediğimde, genellikle yakınlarının adlarını koyarken 5-6 öğrencinin bebeklere "Sütlü Huriye", "Sidikli Şaziye", "Kemikkafa Ayşe", "Kemikli Şadiye" gibi isimler takması da şiddetin minicik beyinlerde nasıl yansıdığına aynasıydı. Neden bu isimleri taktıklarını sorduğumda ise "Komiklik olsun", "Eğlenmek için", "Şakacıktan yaptım", "Ben erkeğim bebekle oynadığım için" gibi ifadelerle yanıt vermeleri daha vahimdi. Size böyle bir şaka yapılsa ne hissedersiniz sorusuna ise verilen yanıtlar "Kötü hissedirim", "Aşağılık bir varlıkmış gibi hissedirim", "Bebek ile oynamak da beni kötü hissettirdi" oldu.

Elbette bu şekilde bırakmak olmazdı. Etkinliği oyuncaklarla farklı oyunlar kurarak devam ettirdik. Bu çalışmanın sonunda çocuklarla oyuncakların cinsiyetsiz olduğu üzerine, şiddet üzerine epeyce konuştuk, tartıştık. Etkinliğin sonunda ise herkes oyuncağına çok güzel davranıyordu. Çocuklukta oyunlar ve oyuncaklar yoluyla başlayan ayrımcılık, şiddet kültürünün aktarılmasında da bir araca dönüşüyor. Oyunlara ve oyuncaklara bu gözle de bakmak zorundayız."

ÇAĞRI MERKEZİ ÇALIŞANI KADINLARIN YAŞADIKLARI

Taciz, hiçe sayılma, mutsuzken mutlu görünme zorunluluğu...

Ayhan AYDOĞAN
OSTİM / Ankara

OSTİM'de 150 kişinin çalıştığı, iş makinelerine yedek parçalar üreten bir fabrikadayız. Bu sefer metal işçileriyle değil, biraz daha perdenin arkasında bulunan çağrı merkezi çalışanlarıyla konuşacağız. “Çağrı merkezinde ne gibi bir dert olabilir?” diye düşünebilirsiniz fakat 2013 senesinde ülkemizde, oluşturduğu kronik hastalıklar sebebiyle “çok tehlikeli işler” listesine alındı. Tüm dünyada tehlikeli kategorisinde bulunmasına rağmen, 2017 senesinde ülkemizde ise “az tehlikeli” işler kategorisine geçirildi. Bunu iki şekilde açıklayabiliriz. Ülkemizdeki teknik gelişmeler dünyanın da ötesine geçip çağrı merkezlerinin tehlikeleri bertaraf edilmiş olabilir. İkinci ihtimal ise “Az tehlikeli işlerde uzman bulundurma süresi çok tehlikeli işlerin dörtte birine teka-bül ettiği için ve patronun işçi sağlığına ayıracağı bütçenin dörtte birine düşeceği için patronlara kıyak geçilmiştir”. Cevabın kolay olduğu sorumuzdan sonra, işçi sağlığı parantezini kapatıp, OSTİM'deki fabrikamıza tekrar dönelim.

30 ÇALIŞANIN 27'Sİ KADIN AMA HER VARDİYAYA BİR ERKEK AMİR DÜŞÜYÜR

Fabrikaya biz çağrı merkezi diye gittik ama bölümün girişinde bizi “Müşteri İletişim Alanı” tabelası karşıladı. Patronun daha havalı, daha kurumsal olarak düşündüğü bir isimmiş. Bu bölümde 8'er saatlik üç vardiya bulunuyor. 30 çalışanın sadece 3 tanesi erkek, diğerlerinin hepsi kadın. Her vardiyada bir kadın amir ve altında çalışan 8

‘Çağrı merkezinde ne gibi bir dert olabilir’ diye sorabilirsiniz. Ama say say bitmez dertleri var. Kronik hastalıklar sebebiyle çok tehlikeli işler durumundan bertaraf edilmişliklerine bakmayın siz...

çağrı merkezi emekçisi bulunuyor. Bu son cümlemiz gerçek olsun isterdik, fakat tabii ki öyle değil, her vardiyaya bir erkek amir düşecek şekilde ayarlanmış, telefonlara tamamen kadınların baktığı bir bölüm burası. Çağrı merkezinin koşullarını konuşmaya Zeynep'le başladık.

‘KİMSE BİZİM İŞ YAPTIĞIMIZI DÜŞÜNÜYOR’

Zeynep 23 yaşında, sosyoloji bölümü mezunu. Okul bittikten sonra fabrikada CNC operatörü olarak çalışan babası, “Zaten tüm gün telefonla uğraşıyorsun, gel bizim fabrikaya da, bari yaptığın uğraştan para kazan” diyerek, Zeynep'i fabrikaya götürmüştü. Fabrikada diğer işçilerin algısının da çok farklı olmadığını söylüyor Zeynep. Patronun bakış açısı ise kısmen farklı. Patron davranışlarıyla onları önemseyemediğini belirtiyor, hatta bölümün girişine “Bir telefonla değişir her şey” bile yazdırmış. Ama iş ücrete gelince, “Sadece telefonla konuşup bundan daha fazla kazanacağınız bir yer varsa, buyurun gidin” diyormuş. Zeynep, en büyük sıkıntısını “Kimse bizim iş yaptığımızı düşünmüyor, en çok bu hiçe sayılma onurumuzu kırıyor” şeklinde ifade ediyor.

ASGARİ ÜCRETİ ALABİLMEK İÇİN KRİTERLER YERİNE GETİRİLMELİ

Zeynep'in okuldan da arkadaşı Ezgi'yle fabrikanın ücret politikasını konuşuyoruz. Ezgi genelde ay sonu aldıkları paranın asgari ücreti bulduğunu söylüyor ama performans kriterini yakalamak kaydıyla. Fabrikanın çağrı merkezinin çalışanları için belirlediği asgari ücretin 2/3'üne tekabül eden bir kök ücret politikası var. Kök ücreti, asgari ücrete çıkartabilmen için telefonda kalma süren, konuşma sayısı, sorunun çözülüp çözülmemesi gibi tutturman gereken kriterler var. Bu kriterleri tutturamazsan ilk ay asgari ücret alıp, sonraki aya performans borcuyla giriyorsun, yani ikinci ay da asgari ücret alabilmek için hem ikinci ayın kriterlerini yerine getirmek hem de birinci aydan eksik kalan kriterleri tamamlamak zorundasın. Ayrıca bu kriterlerin birçoğunun sağlanmasının çalışanların elinde olmadığını belirtmek gerekir. Örneğin müşteri memnuniyetini

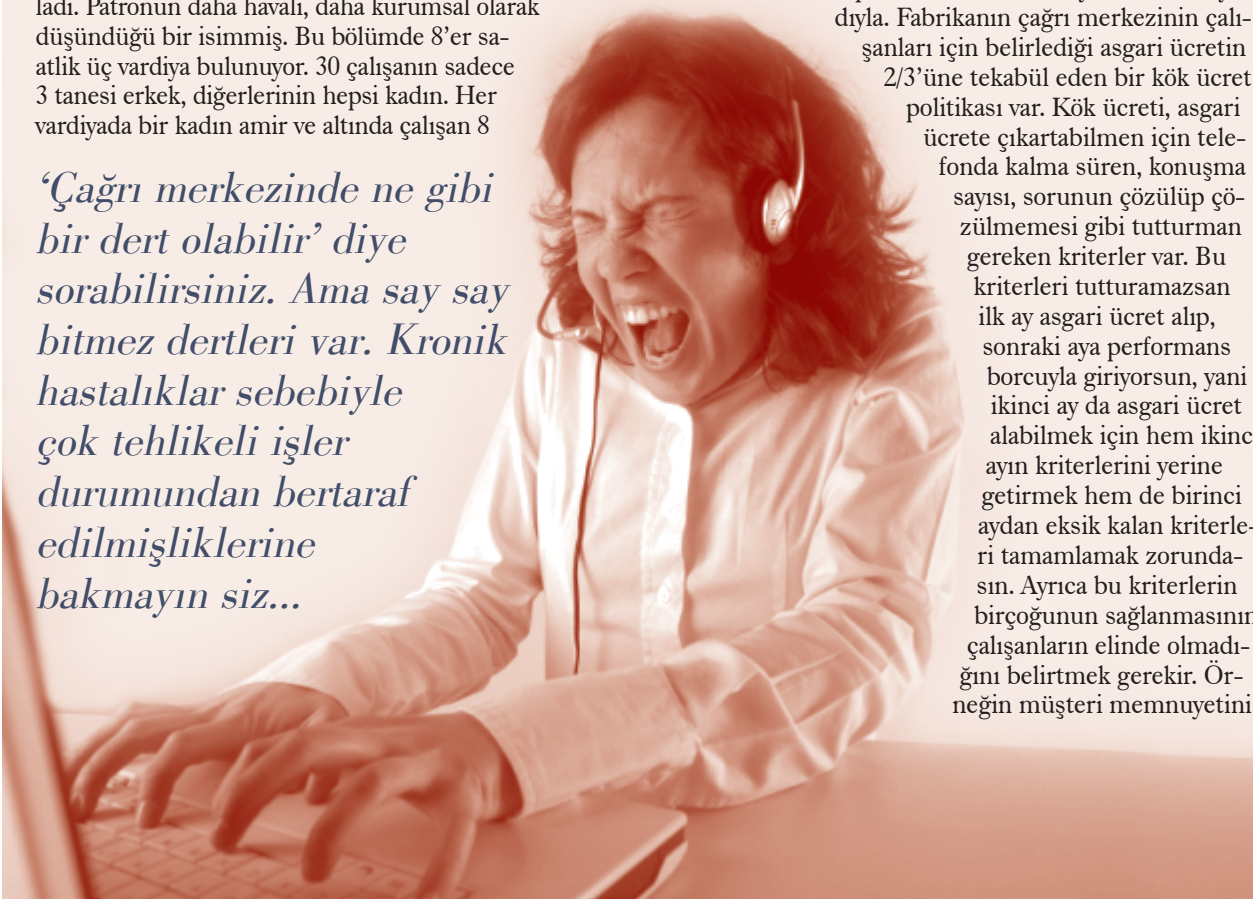
sağlamak, ustabaşının söylediklerinin müşteride işe yarayıp yaramamasıyla alakalı, eğer işe yaramıyorsa iki ucu birbirine bağlayan çağrı merkezi çalışanın kibarlığı burada yeterli olmuyor. Surata kapanan telefon, çağrı merkezi çalışanına eksi puan olarak geçiyor ama tabii.

‘İZNİM UĞRADIĞIM TACİZE SAVUNMA YAZARAK GEÇİYOR’

Yaşca Ezgi ve Zeynep'den büyük olan Füsün ise, işin taciz boyutunu ele alıyor. Füsün şöyle başlıyor anlatmaya: “Telefonda müşteriyle muhatap olanlar hep kadın. Bunu patronumuz ‘Arkadaşlar iş makineleri yedek parçası yapıp satıyoruz, bunu şantiyelerde kullananların hepsi erkek, kadının olmadığı ortamdır arıyorlar, kadın sesi duymak onlardaki gerginliği alıyor’ diye açıklıyor. Zaten seçilen kişilerin istisnasız kadın olması, bu işin tesadüf olmadığını da gösteriyor. Mesela iki saat önce Gölbaşı'ndaki şantiyeye yolladığımız mobil vincin vantilatör kayışında esneme olmuş. Vinç operatörü aradı, ustabaşına aktardım, sonra tekrar hattı aldığımda konuşma bir türlü bitmedi. Kayıştan mevzu geldi ‘Senin saçın ne renk’ muhabbetine. Sonunda dayanamadım kapattım. Konuşma ‘uygun olmayan bir biçimde sonlandırıldı’ diye kaydedildi. Ben onu savunma verip düzelteceğim. Mesela geçen ay, bunlardan 25 defa falan oldu, 25 savunma yazısı götürdüm. Haftada 1 gün izinim var, onda da tüm taciz mevzularına dair savunma yazdım. Günün gittiğine mi yanayım, tüm taciz vakalarını tekrar hatırlayıp sinirlerimin bozulduğuna mı yanayım, bilemiyorum artık. Amir bana ‘Bu çok olmamış mı?’ diyor. ‘Amirim size kaç lazım, sayısı sizi irite ediyor, ben bir de bunları dinliyorum’ dedim. Füsün ayrıca evde ne yaşarsa yaşasın, sevimli bir biçimde konuşmanın, bu ikili duygusal durumun büyük stres yarattığını söylüyor ve “Biz de kavga ediyoruz, bizim de anamiz ölüyor ama gelip burada alttan almak, sevimli olmak zorunda kalıyoruz, bu da ruh halimizi bozuyor” diye ekliyor.

PATRONA GERİ ADIM ATTIRMAYI ÖĞRENDİK

Yazımızı Zeynep'in “Ne yapılmalı” sorusuna verdiği yanıtla bitirelim: “İki hafta önce işçilere, parçanın maki-nede çok kaldığını, bu boş zamanda depolamaya gidilmesi söylenmiş. İşçiler de karşı çıkmış tabii. Bizim de şöyle bir durumumuz var. İki görüşme arasında geçen bekleme süresi toplam 1 saati geçerse öğlen izininden düşüleceği söylendi. ‘Ne makinede parçanın geçirdiği zaman, ne de telefon geliş süresi bizim elimizde olan bir şey değil ama dinlenmeyi seçmiş gibi bedel ödetiyorlar’ diyerek topluca iş bıraktık. Üretemeyince ve müşteriler telefonla bize ulaşamayınca patron ertesi gün uygulamayı geri çekti. Biz hem geri adım attırmanın yolunu öğrendik hem de aramalara dönülmemesinin sonuç almadaki etkisi işçilerde ‘bunlar da bir şey yapmıyor’ algısını biraz olsun yıktı. Şimdi bakalım bir sendika çalışmamız var, biz yalap şap iş bırakmayla hak kazandık, sendikayla olsaydık kim bilir neler olurdu. Biraz geç öğrendik ama hayırlısı artık”.

İŞÇİ ZEYNEP'İN ASGARİ ÜCRET BEKLENTİSİ 3 bin lira olsun istiyorum, çok mu?

Ayşe ÖZ
Sincan / Ankara

Yeni asgari ücretin belirleneceği günler yaklaşırken işçi kadınları da bir dert aldı. Hele de ekonomik sorunlar iyice artmış, iğneden ipliğe her şeye zam gelmiş, kış kapiya dayanmış, asgari ücretle bir ev geçindirmek mucizelere kalmışken... Henüz üç aydır işçi olan Zeynep ile sohbetimizin odağına da geçim derdi ve asgari ücret tartışmaları oturdu doğal olarak.

Son günlerde kadın işçiler arasında "Keşke 9asgari ücret şu kadar olsa..." yönlü konuşmalar sık duyulur oldu. Bütün sohbetler gelip geçim derdi ve asgari ücrete dayanıyor. Malum ekonomik kriz, hayat pahalılığı, zamlar, vergiler, fabrikadaki çalışma koşullarımız, hergün bu hayata nefretle bakmamıza neden oluyor.

Bir çok kadın işçinin aklına, "Başka bir hayat mümkün olmalı" düşüncesi daha sık geliyor, hatta dilinden dökülüyor. Önceleri memleket meseleleriyle ilgili, bırakalım iktidarı eleştirmeyi, sohbet etmenin bile zor olduğu pek çok kişi bu aralar, kocaman laflarla bizi yönetenlerin yaptıklarına, yapmadıklarına tepki gösteriyor. Alternatif parti tartışmalarının yanısıra "Kendimize güvenmeliyiz", "Artık çok oldular", "Bir ders vermek gerekli", "Bu dünyanın kahrını bir biz mi çekeceğiz" sözlerini her geçen gün artan sayıda kişiden duymak mümkün.

'SON 3 AYDA, 3 YIL YAŞLANDIM'

Zeynep, 40 yaşında, iki çocuk annesi. Yaklaşık 3 aydır Sincan Organize'de, genellikle kadın işçilerin çalıştığı bir fabrikada taşeron işçi olarak çalışıyor. Eşi esnaf, oğlu 19 yaşında. O da yine Sincan Organize'de, bir fabrikada işçi. Küçük kızı lise birinci sınıfta. Çocuklar büyüyünce Zeynep bir yerde çalışmak istemiş. Eşi önceleri izin vermemiş.

Zeynep de evde poşet katlama, bez katlama gibi işler yaparak, aile bütçesine katkıda bulunmaya çalışmış. Bir süre böylece evde çalışmış, fakat yaptığı ücretini almakta sorun yaşayınca, eşini de bir şekilde ikna ederek fabrikalara başvuru yapmış. Tabi kriz dönemi olduğundan bu iş bulma süreci bayağı uzamış. Neyse, sonra bir tanıdık aracılığıyla şehir hastanelerinin inşaat temizliği için taşeron olarak işe alınmış. Üç hafta sonra "Kriz var, ödemelerde sorun olacak" denilerek, bir çok kişiyle birlikte işten atılmış. Daha sonra Organize'de şimdi çalıştığı fabrikaya girmiş.

Çalışma koşulları çok zor, sürekli butonla saniyeye göre çalışma. Yeni işçi olmanın verdiği sıkıntılarla da baş etmeye çalışıyor. Evi ve işi aynı anda idare etmenin zorluğunu "Son 3 ayda, 3 yıl yaşlanmışım gibi hissediyorum" diye anlatıyor. Önceleri büyük bir sorumluluk ve özveriyle yaptığı işler için şimdi, "Bıktım ya biri de bir işin ucundan tutmaz mı?" diyerek ev ahalisine kızıyor. "Artık çalışan bir kadını ben, her şeyi benim yapmam olmaz" diye eşine bolca gönderme yapıyor.

3 BİN LİRA OLMASINI İSTİYORUM, ÇOK MU?

Zeynep'le asgari ücreti konuşuyoruz. Kaç lira olmasını istersin, diye soruyorum. Şöyle yanıtıyor: "Etrafımda her gün çokça konuşuluyor, herkes 'en az 2 bin lira olsun' diyor. Ama bence gerçek istedikleri bu değil. Yani sanki buna razı olmak gibi bir şey var ortada. Ben şahsen 3 bin lira falan olmasını istiyorum. Çok mu oldu sence? Ama yetmiyor ki! Önceleri çok umrumda değildi bu. Haberlerde falan duyardım da çok az derdim hep. Şimdi gerçekten çok daha

az geliyor."

KÜFÜR EDER MİLLET!

Hükümetin belirleyeceği rakamın 1800 lira olacağını tahmin ediyor Zeynep. "Kötü durumdayız, bütçe kötü, patronları düşünmek gerek diyecekler" diyor. Ama işçilerin beklentisi en az 2 bin lira olması. "Küfreder millet" diyor, "Ben de ederim. Üç aylık çalışan da olsam ederim. Yani aslında 2 bin olsa bile bir şey fark etmez bence. Altı ay önce olsa çok fark ederdi, ama şimdi herşey çok pahalı..."

'GİDERİMİZ EN AZ 4 BİN 430 LİRA'

Aylık giderlerini birlikte hesaplamayı deniyoruz Zeynep'le; "Şimdi aylık toptan market alışverişi 800, belki daha fazla. Elektrik 120, su 90, internet 60, doğalgaz 250, kredi kartı ve taksit kredi ödemeleri 2 bin 600 falan, çocuğun servisi 250, günde 4 ekmeğe 110, çocuğun okul harçlığı var, o da 150 falan. Aklıma gelen şimdilik bunlar." Hesaplıyoruz 4 bin 430 lira tutuyor. Kendisi, eşi ve oğlu çalışıyor Zeynep'in. "Oğlumu sayma, onun kazandığı kendi gezme tozmasına ancak yetiyor. Sonra yine benden alıyor ay sonunda" diyor, "Yani ortada durum, yetmiyor, hele de kış olunca. Bir de köyden kışlık erzacağımızı fala getiriyoruz düşün yani."

'KARNIN DOYMUYORSA İŞLER DEĞİŞİR'

Bu zamana kadar hep AKP'ye oy vermiş Zeynep. Şöyle sürdürüyor sözlerini: "Muhafazakar bir aileyiz biz. Oğlum imam hatip okuluna gitti mesela. Ama karnın doymuyorsa, çok önemi kalmıyor bir süreden sonra. Her gün bir çok olay oluyor bu ülkede. Neyin doğru, neyin yanlış olduğunu çoğu zaman anlayamıyoruz. Ama günde 10 saat çalışıp, aldığı para 1600 olunca, zam isteyip de bu şartlarda maaşına 200 lira zam yaparlarsa, insanları tutmak zor olur bence. Önceden 'sabretmek iyidir' derdim, susardım bir çok konuda, ama öyle olmayacak gibi."

'ÇALIŞANLARI DÜŞÜNEN BİR PARTİ OLMALI'

Yerel seçimlerde oy kullanmayı düşünmüyor, ama kafası da karışık. Çünkü boş oy atmanın, en çok oy alanın işine yarayacağını biliyor. "Artık alternatif bir parti lazım" diyor. Kafasındaki alternatif partiyi ise şöyle tarif ediyor: "Önce bizi, çalışanları, eşim küçük esnaf, onları düşünen bir parti olsun. Hep zengin, kodamanları düşünmesin. Bir de eğitim çok önemli, çocuklarımızın üzerinde denenmeyen sınav yöntemi kalmadı. Oğlum imam hatipe gitti, işçi oldu. Kızı imam hatipe yollamadık, anadolu lisesini kazandı, ama girerken yakın çevredeki okullar, bir imam hatip çıkacak diye çok korktuk. Yalan söylemeyen, kendi çıkarımı düşünmeyen siyasetçiler olmalı bence. Tamam dinimizi yaşamak da çok önemli. Ben kapalıyım mesela, kızım da kapalı. Bu yüzden bir sıkıntı çekmek istemiyorum."

HAKKIMIZ OLANI ALMALIYIZ

Merhaba kadın arkadaşlarım,

Ben özel bir hastanede asgari ücretle çalışan bir işçiyim. Bu ülkede hem kadın olmak, hem de asgari ücretle ev geçindirmek ne kadar zor hepimiz biliyoruz. Bir de bunun üzerine işyerindeki baskılar artınca durum daha çekilmez oluyor.

Kriz var diye patronlar fırsatçılık yapıp, iyice bunaltıyor. İşimizi kaybetmemek için kötü koşullarda çalışmaya razı oluyoruz. Yemek molasını unuttuk, ayakta yemek yiyip işimize devam ediyoruz. Ne evimize ne de çocuklarımıza ayıracak vak-

timiz yok. Eve gelip uyuyoruz sadece... Sosyal hayatımız hiç yok. Zaten dışarıda harcayacak paramız da kalmıyor. Mutfakta neyi ucuza pişirebiliriz onun derdindeyiz.

Bir de şu var ki, bu kadar sıkıntı yaşarken çocuklarımız hissetmesin diye düşünmek, hep güçlü görünmek ve çabalamak... Aslında güçlüyüz de, bu yaşadığımız sorunları haykırır ve bir araya gelirsek. O yüzden bir araya gelmeli ve tüm ezilenler olarak hakkımız olanı söke söke almalıyız.

Güzel günlerde görüşmek umuduyla...

Taşeron işçisi bir kadın Bornova/İZMİR

NASIL BİR JUDITH?

Şehvetli... Dindar... Cesur...

Müslime KARABATAK

Gustave Klimt'in 'Judith ve Holofernes' adlı tablosunu mutlaka görmüşsünüzdür; Klimt'in 'altın dönem'inde ayrıntılı süslediği, gerçek altınla resmettiği o meşhur tablolardan biri. Günümüzdeki her süslü şey gibi fazlasıyla kopyası üretilmiş, kah psikolog bekleme salonlarında, kah pazardaki ayna kapağında bulacağımız narin, seksi, cazibeli kadınlardan biri Judith. Elinde Holofernes'in kafası. Sanki kendi kesmemiş de tutturulmuş. Nedir peki arkasındaki hikaye?

İncil'de anlatıldığına göre, Judith adlı dul bir kadın, Asur kralı Nebukadnezar'ın astığı astık kestiği kestik generali Holofernes'i tongaya düşürür, Yahudileri, yani kendi insanını kurtarır. Holofernes, kötülüğün simgesi bu adam, kral Nebukadnezar'a itaat etmeyen kavimlere kan kusturur ordusuyla. Hikâyeye göre, diğer kavimler teslim olurken, direnen İsrailoğulları olur. Holofernes'in ordusuyla sarılmış kentin içinde çocuk çocuk susuzluktan ölmek üzeredir. Teslim olma söylentileri yayılmaya başlar. İşte, Judith'in rolü burada başlar. Ölen kocasından kalan mirasla, bir hizmetçisiyle yaşayan dindar Judith, halkını kurtarma planı yapar. Kentin ileri gelenlerine planın detaylarını değil ama amacını açıklar. "Ne münasebet, kadın başına! Otur oturduğün yerde!" dense de, Judith kararı vermiştir. Sabah erkenden son damla kalmış suyuyla banyo yapar, kokusunu

sürünür, en şık elbisesini giyer, değerli takılarını takar ve hizmetçisi Abra ile birlikte kentten kaçıp generale sığınmış gibi yapar. Ona sanki kolayca kenti teslim almanın yolunu anlatacakmış gibi yanar. Böylece kaleyi içten fethedecektir. Kale de, belli ki stratejiden pek anlamayan general de, hemencecik fetholmeye hazırmış. Judith'in güzelliğini görünce pek de sorgulamak ya da temkinli davranmak aklına gelmez. Ve sanat dünyasının o meşhur sahnesi yaklaşır... Bir gece sarhoş olan Holofernes, çadırına aldığı Judith'in kılıcıyla kellesinden olur.

GÜNAH İŞLEYEN GÜNAHSIZ JUDITH

Klimt'in 1901'de resmettiği Judith, daha önce de birçok ressamın tablosunun ana kahramanı olmuştur. Bunlardan en bilineni, ışıkla, renklerle oynayarak insanların hareketlerini, duygularını en gerçekçi halleriyle veren İtalyan ressam Caravaggio'dur. Chiaroscuro (karanlık-aydınlık) denilen bir teknikle tablodaki figürleri gerçek kılar, statik olmaktan kurtarır. Onun tablolarında insanlar hareketlidir, birbirleriyle konuşur, kavga eder, bakışır...

Neyse, Judith'e dönelim, Caravaggio'nun 1599'da yaptığı 'Judith Holofernes'in Kafasını Keserken' tablosuna. Başka bir Judith var karşımızda. Evet girmiş adamın odasına, salata doğrar gibi doğruyor. Klimt'in şuh bakışlı Judith'i değil ama, ak pak narin bir kadın. Çok da istemiyor yaptığı şeyi ama aç susuz bekleyen bebelelerin ölümü onu zorlayan belki. Klimt'in hiç göstermediği hizmetçi Arba, burada sanki

maç izlerken heyecanlanan seyirci gibi. Elleri çok işler görmüş belli, ihtiyaç duyulsa hemen yardım edecek. Neyse ki Judith o narinliğine rağmen, başarıyor.

ARTEMISIA'NIN GÜÇLÜ KADINLARI

Bir resim daha var ki Judith'i konu alan, ressamıydı aslında bu yazıyı yazdıran. Döneminin cesur, kendine güvenen ve çok yetenekli kadınlardan, ilk büyük kadın ressamlardan; Artemisia Gentileschi.

Kadınlara anne ya da rahibe olmaktan başka imkanı olmadığı 17. yüzyılda, aristokrat bir aileden gelmediği halde kendi yolunu çizebilen ender kadınlardan. Tabii yolda ayağına batan dikenleri, kendine siper ederek, desek daha doğru.

İlk eğitimini ressam babası olmuştur. Caravaggio hayramı olan babasından öğrendiği de yine Caravaggio tarzıydı. Yetenegi ile daha genç yaşta ilgi gören Artemisia'nın ilk resmi 17 yaşında yaptığı 'Susanna ve İhtiyarlar' oldu. Banyo yaparken kendisine utanmazca bakan yaşlı adamlara 'Yettiniz, bi gidin!' diye bağırdığını hissettiğimiz o Susanna'dan sonra nice kadın çizdi Artemisia. Artemisia'nın kadınları, kendilerine sarkan, bakan erkeklere karşı savunmasız, sessiz, hareketsiz değil. Tam tersine, o resimlerin bir sonraki anında ya adamlar tokat yiyor ya da diğer tablolardaki kadınlar dayanışmaya geliyor gibi.

İşte, 1614-20'de resmettiği 'Judith Holofernes'i Katlederken' tablosu da böyle. Ne Klimt'in şehvetli Judith'i, ne Caravaggio'nun dindar Judith'i... Artemisia'nın Judith'i ellerini kollarını sıvamış, işini yap-

makta kararlı güçlü bir kadın. Kaşlarını ürkek kaldırmıyor, öfkeyle çatıyor. Holofernes de diremiyor, çok güçlü ama Arba da çöküyor adamın üzerine, yardım ediyor Judith'e. Judith'in kahramanlığı, tek başına öküz bir adamı devirmesinden değil, iyi plan yapmasından, amacına odaklanmasından ve yanındaki Arba'yı da işe katmasından geliyor.

Artemisia'nın resimlerindeki kadınların güçlü olmaları, biraz da onun kişisel hikayesinden geliyor. Babasının iş ortağı Agostino Tassi, bir dönem Artemisia'ya hocalık yapar. Artemisia, resim yaptığı sırada bu yaşlı adamın tecavüzüne uğrar. Herkesin yakından takip ettiği bir dava görülür, Artemisia'ya yaşadığı berbat anlar detaylarıyla anlatılır. O dönemin bir pratiği olan, parmaklarına ipler sıkıca dolandır, güya yalan söylediği oradan belli olacaktır. Uzunca süren mahkemenin ardından Artemisia haklı bulunur, ama adam verilen cezayı asla yatmaz. Aksine, Artemisia "namusu kurtulsun" diye bir adamla evlendirilir!

Bu olay Artemisia'nın sanatına da yansır elbette. Ama bu onu sanattan, hayattan koparmaz, daha da öfkeyle, inadına tutunur ikisine de. Resimlerindeki kadınlar güçlenir, cesaretlenir. Sonraki yüzyılda bile resimleri sanat kitaplarından çıkarılmaya çalışılır, bazı sanat tarihçilerince. Ama tablolarındaki güçlü anlatım, tüm engellemeleri yıkarak bugüne kadar gelir.

Kaynak: <https://www.artsy.net/article/artsy-editorial-baroque-master-artemisia-gentileschi>

YENİ YILDA KIZ KARDEŞLİK KAZANSIN

G eride bıraktığımız yıl içinde kayıplarımız da oldu kazanımlarımız da. Beraber ağladık bazen, gözyaşlarımız birbirine karıştı; ağır dolu kahkahalar attığımız günlerimiz de oldu, birbirimize sıcak sarıldığımız zamanlar da... Ve bir dost eli, kardeş sıcaklığı, kadın dayanışması ihtiyacıyla birbirimize uzandığımız günler geçirdik... Çünkü derdimizi de bölüştük, pay ettik... Meydanlara da çıktık birlikte; İstanbul'da yürüdük, Arjantin parlamentosunun önünde sabahladık... Ankara adliyesi önünde adalet isteyen de, ABD'de Trump'a karşı dimdik duran da bizdik. Tunus'ta şiddete karşı yasayı biz çıkardık, İsrail askerlerinin kurşunları arasında Gazze duvarına da biz yürüdük. İsveç'te eşit ücret hakkını kazandık, İran'da stadların kapısını açtık... Kötü günlerimiz oldu olmasına ama en kıymetlisi çıkardığımız sonuçlar oldu. Her seferinde yeniden birbirimize sarıldık ya işte o zaman öğrendik yeniden yeniden nasıl ayağa kalkacağımızı... Şimdi gelsin yeni bir yıl; umutla... Neşe getirsin yeryüzüne; yüreklerimize cesaret, yaşamlarımıza huzur, dünyamıza barış... Tüm güzellikleri taşısın bize ve biz de bir kez daha söz verelim kendimize; dünyanın neresinde olursak olalım birbirimizin sesine ses vereceğimize...

1 Ocak

İzlanda'da kadınlara erkeklerden daha az maaş vermesi yasaklandı.

2 Ocak

Kadınlar, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın kız çocuklarının 9 yaşında gebe kalabilecekleri, yanlarında veli olmadan da evlenebilecekleri açıklamasına tepki gösterdi.

16 Ocak

Çerkezköy Metin Seçkin Ortaokulunda haremlik-selamlık uygulaması başlatan Müdür Metin Demirbaş, velilerin ve öğrencilerin tepkisiyle karşılaştı.

17 Ocak

Kadınların tepkisine rağmen Bursa'da uygulamaya konan 'pembe trambüs' uygulaması kaldırıldı.

19 Ocak

İstanbul'da Kanuni Sultan Süleyman Hastanesinde 115 çocuğun hamileliğinin resmi makamlara bildirilmediği ortaya çıktı.

3 Mart

Suriyeli kadınların uluslararası yardım kuruluşlarının görevlilerince yiyecek karşılığında fuhuşa zorlandıkları ortaya çıktı.

21 Mart

Kendisine 3 yıl boyunca tecavüz eden Nurettin Gider'i öldüren Nevin Yıldırım'a müebbet hapis cezası verildi.

21 Mart

Ülkenin dört bir yanında kadınlar, barış talebiyle Newroz alanlarını doldurdu.

29 Mart

Meclis Başkanı İsmail Kahraman, Meclis'te yapılan tiyatro gösterisinde kadınların sahneye çıkmasını engelledi.

27 Şubat

Tunus'taki insan hakları örgütlerinin 25 yıllık mücadelesi sonuç verdi. Kadına yönelik şiddetle mücadele yasa tasarıları çıkarıldı.

9 Nisan

Hükümet, çocuk istismarı suçlarında ayırım yapan ve hadım cezasını barındıran yasa tasarisini Meclise sundu. "Hadım değil, önleyici tedbir istiyoruz" diyen kadınlar sokaktaydı.

9 Nisan

Hükümet, çocuk istismarı suçlarında ayırım yapan ve hadım cezasını barındıran yasa tasarisini Meclise sundu. "Hadım değil, önleyici tedbir istiyoruz" diyen kadınlar sokaktaydı.

16 Mayıs

Kozmetik devi Flormar'da çoğunluğu kadın 83 işçi, sendikalaştıkları için işten atıldı. İşçilerin başlattığı direniş hala sürüyor.

24 Mayıs

İsveç'te 'rıza yoksa, tecavüz var' diyen yasa kabul edildi.

4 Haziran

Üniversite öğrencisi Şule Çet, Ankara'da bir plazanın 20. katından aşağı atılarak öldürüldü.

5 Haziran

Yasak Elma'da dizisinde Talat Bulut'un set çalışanı bir genç kadını taciz ettiği iddiası ortaya çıktı. İlerleyen günlerde setlerden başka taciz iddiaları da gündeme geldi.

22 Haziran

Patatesin fiyatı yüzde 94'lük artışla 6 liraya, soğanın kilosunu yüzde 212'lik artışla 6.5 liraya çıktı.

24 Haziran

Türkiye'de ilk kez başkanlık seçimi yapıldı. Seçim sonuçları yine kadınların olmadığı bir Meclis aritmetiği ortaya çıkardı. 600 vekilin sadece 104'ü kadın.

8 Mart

4 Temmuz

Binlerce kadın, Gazze Şeridi'nde eylem düzenledi. İsrail askerlerinin açtığı ateş sonucu onlarca kadın yaralandı.

9 Temmuz

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı birleştirildi.

10 Temmuz

ILO, 2018 yılı itibarıyla 606 milyon kadının bakım yükümlülükleri nedeniyle çalışma yaşamında yer alamadığını açıkladı.

12 Temmuz

Yeni Zelanda'da 30 bin hemşire aşırı çalışma saatlerine, düşük ücretlere ve

güvensiz çalışmaya karşı 30 yıl sonra ilk kez greve çıktık.

1 Mayıs

19 Temmuz

2 yıl süren OHAL kaldırıldı ve OHAL düzenlemeleri yasalarla kalıcı hale getirildi.

27 Haziran

Ev emekçileri Bengal'de ilk defa sendika hakkı kazandı.

29 Haziran

ABD'de Trump yönetiminin göçmen politikalarına isyan eden kadınlar, senato binalarından birini işgal etti.

30 Haziran

İstanbul Valiliği, LGBTI+ Onur Yürüyüşü'nü yasakladı.

3 Ağustos

10 Ekim Ankara Katliamı davasında, 9 sanık 101 kez ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası aldı. İhmali olan hiçbir kamu görevlisinin cezalandırılmaması aileleri isyan ettirdi.

25 Ağustos

Cumartesi Anneleri'nin 700'üncü hafta eylemi İçişleri Bakanlığı tarafından yasaklandı. Polis kayıplarına saldıkları.

7 Ağustos

Güney Kore'de demiryolu işçisi kadınların kalıcı kadro talebiyle verdikleri 12 yıllık mücadele kazanımla sonuçlandı.

9 Ağustos

Arjantin Senatosu, hamileliğin ilk 14 haftası içinde kürtajı yasallaştıracak yasa tasarısını reddetti.

2 Ekim

Kanadalı Donna Strickland, lazer fiziğini kökten değiştiren çalışmalarından dolayı, 55 yıl sonra ilk kez Nobel Fizik Ödülü'nü kazanan kadın oldu.

21 Ekim

TBMM Başkanı Binali Yıldırım, "hamıllara para veriyoruz, yaşlı amcalar evlenemiyor" diyerek, kadınlara verilen sosyal yardımları hedefe koydu.

10 Ekim

Aile Bakanlığı ile Adalet Bakanlığı kadınların nafaka hakkını sınırlandırma hedefiyle çalıştay düzenledi.

18 Ekim

GREVİO komitesi Türkiye raporunu açıkladı: Türkiye'nin şiddete karşı mücadelesi yetersiz, koruma sistemi başarısız, kadın örgütlerinin faaliyetleri kısıtlanıyor...

23 Ekim

Kadriye Moroğlu Anadolu Lisesi öğrencileri, #TacizVarSeSÇıkarc diyerek dersleri boykot etti, okulda eylem yaptı.

1 Kasım

Şarkıcı Sıla, şiddet gördüğü Ahmet Kural hakkında şikayetçi oldu. Kural'a üç ay uzaklaştırma cezası verildi.

2 Kasım

Dünya genelinde yüzlerce Google çalışanı, şirket yöneticilerinin cinsel tacize karşı cinsiyetçi, ırkçı ve kontrolsüz tutumunu protesto etti.

23 Kasım

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın hedefinde kadınların eşitlik talebi vardı: "100 metreyi bayanla erkek aynı şekilde mi koşacak", "Kadın ailenin lokomotifidir"...

Yeni yıla giderken çocuk yanımızı besleyelim...

Zahide ÇERİKÇİ KİPER
İstanbul / Esenyalı

Yeni yıl deyince ilk aklına ne gelir” diye sorulsa “çocukluğum” derim. Çünkü orada her geçen yıl büyüyen hayaller vardı. Hayaller çoğalınca

da, çocuklar büyüse de hayalleri sayesinde hayatlarına, geleceğin büyümüş çocukları olarak devam ederler.

Demem o ki; günümüz insanı biraz fazla olgunlaştı, hatta sanki biraz da eskidi. Olgunluk, tadında olduğunda elbette iyidir; ama maalesef günümüz insanı hayallerinden koparılınca çürümeye başladı.

Acı olansa; her geçen yıl hayallerimizin çalınıyor olması. Tüm dünyaya yetecek aşımımız, ekmeğimiz varken açlık sınırında bir hayat tüketiyoruz. Savaşla, yoksullukla, geleceksizlikle tehdit ediliyoruz. Belki çokça söylendi, yazıldı, çizildi ama korkunç bir ötekileştirme siyasetiyle komşuyu komşudan kopardılar, kimsenin kimseye güveni kalmadı. Son zamanlarda ocağımızda pişen aşımız eksildi ve eksilmeye devam ediyor. Bu durum belki biraz yakınlaşmayı da artırıyor ve bir yandan da mevcut iktidara oy veren insanlar haklı olarak sesini yükseltmeye başlıyor. En azından ben kendi çevremde bunu gözlemliyorum.

Dini, mezhebi, siyasi görüşü, cinsel kimliği... ne olursa olsun birbirimize daha çok sarılmalı ve dayanışma ağlarını daha çok örmeliyiz. Çünkü bu sistemin içinde kadınlar ve çocuklar kat be kat zarar görüyor. Eğer el ele vermezsek kadınların bir eşya kadar değeri olmadığı günlere doğru hızla gidiyoruz.

Her yeni yıl ocaklarımızda güzellikler, sevinçler kaynamalı, ağızımızın tadı olmalı. Kadınlar olarak yeni bir yılı karşılamak üzereyken biraz daha sevgi, biraz daha dayanışma için; aşımızı, işimizi çalanlara karşı daha güçlü haykıralım.

Yeni yılda özgür yarımlar için hayallerimizin kaybolup gitmesine izin vermeyelim ve çocuk yanımızı daha fazla besleyelim.

Yeni bir yılı karşılamak üzereyken biraz daha sevgi, dayanışma için; aşımızı, işimizi çalanlara daha güçlü haykıralım. Hayallerimizin kaybolup gitmesine izin vermeyelim.

Umudum var yeni yıldan, yeni yıllardan

Çayan SARIKAŞ
Sultangazi / İstanbul

Birkaç on yıl öncesinde “Yeni bir yıl geliyor, neler bekliyorsunuz?” diye sorsalardı cevabım farklılıklar gösterse de aslında aynı olacaktı. Aradan geçen birkaç on yılda ne değişti hayatımızda diye düşünüyorum. Kadına yönelik şiddet artmış, ama kadınlar daha da bilinçlenerek, bir araya gelerek güçlenmiş olarak çıkıyor şiddetin karşısına. İşsizlik, geçim sıkıntılarımız her geçen gün “iyi giden ekonomi” nedeniyle hızla yükseliyor.

Şimdi geldik 41 yaşa; 41 kere maşallah demek gelse de içimden koşullar maalesef maşallah dertmiyor. Bana göre 41 yaşında, 5 yaşında bir çocuk sahibi, genç mi genç bir anneyim. Ama işverenlere göre pek de genç değilim; hele bir de küçük çocuğum var ki eyvah eyvah!

Bir iş görüşmemi anlatmak istiyorum size;

- Kaç yaşındasınız?

- 41.

- Himm... Yaşınız var, birkaç yıl sonra yeter deyiş işi bırakabilirsiniz yani...

- Yooo, 58 yaşında emekli olacağım, mecburen çalışacağım diyorum.

- Yok yok, siz prim doldurdunuz mu çalışmazsınız, eşiniz bakar size.

- Tek kişi ile İstanbul’da yaşam zor. Mecburen çalışmak zorundayız, çocuğun eğitimi var, giderleri var. O dediğiniz zor...

- Himm... Çocuğunuz çok küçük, siz işe giderken kim bakıyor, aileniz mi?

- Hayır kreşe veriyorum.

- Yani aldığınızı da kreşe vereceksiniz. Hadi onu da geçtik hasta olunca ona bakacak aile yakınınız var mı? Bizim işler yoğun, izin sıkıntılıdır.

Deneyimli olmama bakmadan, “Değerlendirmeye alacağız” dediler. Ben de taktım sepeti koluma, çıktım başka iş görüşmelerine...

Şimdi ben sorarım kademeli geçiş yasağını çıkararlara; küçük yaşta işe başladık, primimiz doluyor ama yaştan dolayı emekliliği hak etmediğimiz için çalışmak zorundayız. Mezarda emekli olmayı da gö-

ze aldık ama işverenler yaşımıza bakıp işini aksatacağımız için iş vermeyi göze alamıyor.

Sonra ne oluyor biliyor musunuz? Yıllardır çalışan bir kadını eve hapsedip ondan sağlıklı bir anne olmasını, çocuğunu iyi yetiştirmesini bekliyorsunuz.

Hadi bakalım evdeyiz... Bari sağlıklı çocuk yetiştirelim diyoruz, kreşe bile veremiyoruz, çünkü para yok. Devlet okulunda ana sınıfına verelim diyorsunuz, kayıtlar dolu zaten, “Evinizde siz öğretin” diyorlar.

Parkta kadınlarla konuşuyorum, herkes “devlet okullarında eğitim kalitesiz, dine yönlendiriyorlar” diye ya özel okula verme ya da daha iyi bir eğitim için farklı ilçelere, illere gitme telaşında. Eğitim aynı, müfredat aynı, gitsek ne olacak demeye kalmadan bir profesör çıkıp “Yerel seçimlerde kadın adaya oy vermeyeceğim” diyor. Nereden tutsan elinde kalıyor...

Bir umudum vardı dünden bugüne ve yarına; değişecek birgün bu kara düzen diye... Yine de umudum var yeni yıla/yıllara dair...

Yeni yıl borçsuz gelsin

Çilem TEKALMAZ
Esenyalı / İstanbul

Bize reva görülen asgari ücretle nasıl yaşıyoruz? Pazara yansıyan zam, markette el yakan fiyatlar... Günlük zorunlu ihtiyaçlar, zorunlu diyorum çünkü soframıza canımız istediği için değil, aç kalmamak için pişirdiklerimiz dışında bir şey koyamıyoruz. Mesela et bizim için lüks. Keşke sağlıklı beslenebilmek için hafta da en az bir defa et ya da balık yememizi öneren uzmanlar, 1600 TL ile bunun nasıl olacağını da söyleselerdi.

İki çocuğum var; biri lisede, diğeri 2 yaşında ve bana ihtiyacı var. E kaldık mı bir maaşa... “Kriz var, işler kötü” bahanesiyle patronlar ücretsiz izne çıkarıyor, maaşın yarısını kesiyorlar. Malum kış da geldi, doğalgaza zam, elektriğe zam, her türlü gıdaya zam... Yetkiler kriz yok diyor; bir de dört kişilik bir ailenin yoksulluk sınırı 6 bin TL, açlık sınırı bin 943 TL.

Diyelim ki kriz yok, o zaman biz niye pazara markete gidemiyoruz? Kıyafet alışverişi, sinema, tiyatro vs. demiyorum bile...

Bunlar benim yapamadıklarım... Geçenlerde bir komşum, “Halk ekmek alıyorum, parayı yetiştiremiyorum başka türlü. Sadece bir tane halk ekme büfesi var. Ekmek alabilmek için çocuğu okuldan almaya on dakika erken gidiyorum” dedi. Başka bir arkadaşımız da “Yalnız gidiyorum markete, çocuk bir şey ister diye... Alacak para mı var!” diye yakınarak sohbet katıldı.

Sohbet devam ederken aklıma yeni bir yıla girmek üzere olduğumuz geliyor. Yeni yıldan dileklerini soruyorum. Biri kocasına yaşayabilecekleri kadar maaş diliyor sadece. Eğer para olursa evde huzur da olurmuş. Zamsız bir yıl olmasını isteyen diğer komşum, “Çocuğumu güvenle bırakabileceğim kreş olsun, ben çalışayım. Borçların olmadığı, bir kredi kartından çekip ötekine yatırmadığımı, hatta hiç kart kullanmadığımı, dışarı çıkarken umarım çocuklar bir şey istemez diye düşünmediğim, acaba patron bugün eşime ‘işler iyi değil’ dedi mi diye kaygılanmadığım bir sabaha uyanmak dileğim” diyor.

NOVAMED GREVCİSİ ÖZLEM: 'Kalbim Flormar'da atıyor'

Aynur SEYREK
Antalya

Özlem ile yollarımız, Antalya'da Novamed fabrikasında 2006 yılında grev yapan kadınları konu edinen bir söyleşide keşişti. Yanında kızı ile gelmişti. İkisi de heyecan içinde, sinevizyonu izliyorlardı. O zaman Özlem'in kızı, grev çadırında, biberon ağzında dolaşıyormuş. Şimdi ise büyümüş ve annesi ile gurur duyuyor.

Özlem Kılınç'ın, 2002'de çalışmaya başladığı Novamed'e girmesi çok kolay olmamış. Bazı mülakatlardan geçtikten sonra, bir referans aracılığıyla fabrikaya girebilmiş. 2002'den 2013'e kadar, 11 sene, vardiyalı çalışmış. Serbest Bölge'deki fabrikalardan o güne kadar hiç bir bilgisi yokmuş. Çalıştıkları ortamın zorluklarına karşı, şartları değiştirmek için arkadaşları ile ne yapabiliriz diye konuşurken, sendikalaşmaya karar vermişler.

HAMİLELİK SIRASI!

Özlem, o günleri şöyle anlatıyor: "Çalışma şartlarımız ağırdı. Vardiyalıydık ve hareket halindeki bir bant üzerinde üretim yapıyorduk. Konuşmak yasaktı, ihtiyaç molalarımız çok kısıtlıydı, şartlara göre aldığımız ücretler yeterli değildi ve en önemlisi hamilelik sırası vardı. Yani çalışanların yüzde 80'i kadın olunca böyle bir sistem uygulanıyordu. Bir personel hamile kalıyor, altıncı ayında ikinci personele artık sır sende deniyordu. İkinci kişi hamile kalmayı başaramazsa üçüncü kişiye sıra

geçiyordu. İkinci kişinin hakkı yanıyor. Bir daha sıra ne zaman gelirse... Biz de bu şartlara karşı sendika üyesi olduk.

Sendikalı olduktan sonra sözleşme görüşmelerinde anlaşmazlıklar yaşanınca grev gündeme geldi. Biz hiçbir zaman greve çıkma taraftarı olmadık. Bir grev oylaması yapıldı, biz sendikalı işçiler greve 'hayır' oyu verirken, sendika üyesi olmayan işçiler işverenin oyunu ile 'evet' oyu verdi. Onlar bizden fazla olunca greve zorlandık. Grevde birçok zorluk yaşadık. En başta çalışmıyorduk, maaşımızı alamıyorduk, iş yerinden ailelerimiz ve bizler telefonla arayıp tehdit ediliyorduk. Referans olarak gösterilen insanlar bile rahatsız ediliyordu. Fakat biz kararlıydık, yolumuzdan dönmemeliydik, öyle de oldu."

ÇOK ŞEY KAZANDIK

Örgütlenme sürecinin ve grevin, kendisine, Novamed'deki diğer kadınlara çok şey kattığını söylüyor Özlem: "Özgüven kazandım, kendimi ifade etmeyi öğrendim, hakkımı savunmanın önemini kavradım... Susmamam gerektiğini ve birleşmenin önemini anladım. Başka şehirlerden, ülkelerden bize des-

teğe gelen insanları görünce çok etkilendim, duygulandım ve gurur duydum. Dayanışma büyüdükçe biz daha da kararlı olduk. Direnişimiz bizi destekleyen insanlar sayesinde başarı ile sonuçlandı. Kazancımız çok büyük olmadı gibi görünse de sözleşmemizde kabul edilen şartlar çoğunlukta olmasa da, biz kadınların gücünü göstermesinin gururunu yaşıyorduk. Biz aslında çok şey kazanmıştık..."

Özlem, grevden önce 4 yıl, grevde 1.5 yıl ve 5.5 yıl da grevden sonra olmak üzere 11 yıl çalıştığı Novamed'den omzundaki sinir sıkışması nedeniyle ağır iş göremez raporu ile ayrılmak zorunda kalmış. "Genç yaşta iş hayatımı sonlandırmak zorunda kaldım. Şimdi fabrikada çalışan arkadaşlarımdan duyduğum kadarıyla çok da değişiklik yokmuş. Fabrika büyümüş, işçi sayısı artmış. Duyumlara göre şef gibi personellerin bir kısmını erkek eleman olarak almışlar" diye aktarıyor şimdiki durumu.

'ASLA VAZGEÇMEYİN'

Novamed'deki grev deneyiminden sonra nerede bir direniş olsa gözü kulağı orada olmuş Özlem'in. "Kendimi hatırlayarak duyulanıyorum, kalbim orada atıyor" diyor. Şimdi Flormar'da direnen kadın işçilerle attığı gibi; "Flormar direnişindeki kadın arkadaşlara selam olsun diyorum. Kalbimiz sizinle, bu onurlu direnişlerini saygı ile ayakta alkışlıyorum. Ben de şimdi işçi arkadaşlarıma ve çevreme sizin direnişinizi anlatıyorum. Hiçbir zaman vazgeçmeyin. Direne direne, birleşe birleşe kazanacağız diyorum ve başarılar diliyorum."

AYDIN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİNDEN ATILAN İŞÇİNİN EŞİ:

'Bu millet onu işçi düşmanı olarak anacak'

Merhaba, ben Nazire Cengiz. Aydın Büyükşehir Belediyesinin sendikaya üye olduktan sonra işten çıkardığı Yunus Cengiz'in eşiyim. Eşimle İzmir'de oturuyorduk. Belediyede işe gireceğim deyince memleketime döneceğime çok sevinmiştim. Evimizi Aydın'a taşıdık ve belediyeye güvenip bir de üstüne kredi çekip ev aldık. Zor geçiniyorduk, ileride maaşı artar rahatlarız dedikçe tam tersi olmaya başladı. Eşim ek iş yapmaya başladı, yüzünü göremez olduk. Eve 3-4 saatliğine sadece uyumaya geliyordu. Bu duruma çok üzülmüyordum. Kızım, "Anne, babam hâlâ niye gelmedi, gece oldu, sabah da ben uyurken gitmiş..." dediğinde içim parçalanıyordu. "Baban bizim için çalışıyor kızım" deyip onu avutuyordum. Bir anne için bu çok zor bir durum. Özlem Çerçioğlu bu duruma düşmediği için bu duyguyu anlayamaz.

Özlem Çerçioğlu'na sormak isterdim, karşısına geçip. Suçsuz yere, sırf haklarını istediler diye işten çıkardı. İnsanların ekmeğine kan doğramaktan çok mu mutlu?

Hakkımızı aramak suç oldu. Asgari ücret, iki çocuk, kredi borcu derken nasıl geçinelim! Eşim çalışırken cebinden para harcamasın diye yemek yapıp yanına götürürdüm. Eve ihtiyaç alınacak, eşime söylemeye çekiniyorum, "Acaba yanında parası var mıdır, alabilir mi?" bunları düşünüyorum.

Ama Özlem Hanım bunları düşünmez, haksız yere işten çıkarır hemen. Bu insanlar bayram yapamayacak, çocuklarına üst baş alamayacak... O bunları yaşamamış bilemez. Ben nereden kıssam, nasıl yapsam diye düşünüyorum. Evin kadını olarak geceleri uykum kaçıyor, ne olacak bu halimiz!

Özlem Çerçioğlu'na sormak isterdim, karşısına geçip. Suçsuz yere, sırf haklarını istediler diye işten çıkardı. İnsanların ekmeğine kan doğramaktan çok mu mutlu? Kendi rahat rahat yaşarken bu garibanlar nasıl geçiniyor hiç düşündü mü acaba? İki çocuğumun hakkını yedi. Ben hakkımı helal etmiyorum. Bir kadın, bir anne bunu yapamaz, yapmamalıydı. Onun kalbi körleşmiş. Ama o da bir gün düşecek ve bu millet onu işçi düşmanı olarak anacak. Unutmasın ki kazanan biz olacağız. Sizden ricam bir anne olarak sesimizi duyur, birlik olmamız için yardım edin. Biz ancak birleşerek kazanabiliriz. Buradan herkese selamlar, teşekkürler.

Mahallelerde seçim havası

Adile DOĞAN
Esenyalı / İstanbul

Beş yılda bir tekrarlanan yerel seçim sürecine girdik. 31 Mart 2019 tarihinde yapılacak yerel seçimler için, siyasi partiler hummalı bir çalışmaya başladı. Bir aydan uzun süredir belediye başkanlığı aday çalışması, meclis üyeliği için yürütülen yarış, hangi isim daha etkili olur, hangi isim daha çok oy alır koşuşturması devam ediyor.

Emekçilerin yoğun olarak yaşadığı Pendik ve Tuzla'nın birçok mahallesinde kadınlar ciddi sorunlarla karşı karşıya. Bir önceki seçim döneminde "Kreş açacağız" sözünden tutun da her yere ulaşım sağlamaya kadar birçok vaat verilmişti. Geçen 5 yılda bu vaatler tabii ki yine havada kaldı. Seçimler yaklaşırken ücretsiz kreş ve ulaşım sorunları tekrar kadınların gündeminde. İSMEK projelerinin dışına çıkmayan anlayış kadınların üretime katılmasının önünde ciddi engel. Çocuk ve yaşlı bakımı yine kadınların omzunda. Bakım için ödenen paralar çok düşük. Zaten sigortanız, eviniz ya da üzerinize kayıtlı bir mülk varsa istediğiniz kadar bakıma muhtaç olun, yardım alamıyorsunuz. Asgari ücret ise 1600 TL, dört kişilik bir ailenin nesine yetecek?

YOKSULA HİZMET YOK!

Bir diğer sorun ise okullardaki eğitimin yetersizliği. Aileler "iyi bir okul" ya da anne çalışıyorsa tam zamanlı eğitim alabileceği yer arayışı içinde. Yine belediyelerin her yerde "etüt merkezleri açtık" övünmeleri bu mahallelerde hayat bulmuyor. Aileler çocuklarının eğitimi için kredi alarak dershanelere başvuruyor ya da İSMEK'lerde sıranın kendilerine gelmesini bekliyor.

Toplumda her türlü şiddete maruz kalan kadınları ve çocukları güçlendirecek hiçbir politika üretmeyenler, Kuran kursları ve dini eğitimin verildiği yerler açmaya devam ediyor. Sohbet ettiğimiz birçok kadın buralara gitmezlerse dışlanmaktan korktuklarını ifade ediyor. Genelde yoksul emekçilerin yoğun yaşadığı mahallelerde sosyal ve kültürel alanda pek olanak bulunmuyor. Yolların ve kaldırımların bozuk olduğu, çocukların oynayacağı doğru dürüst bir parkın bile olmadığı bu mahallelerde şikayetlere rağmen bir düzenleme yapılmıyor. Seçim öncesi vaatlerin ilk sırasında gençler için spor kompleksleri var ama emekçi semtlerde bu vaadin de karşılığı yok. Gençler, çok erken yaşta uyuşturucu batağına düşmüş, kimin umrunda!

Bu eksiklerin giderilmesi için zaman zaman kadınların öncülüğünde imzalar toplanıp belediyeye ulaştırılsa da genelde dikkate alınmıyor. Bu tür hizmetlerle genellikle daha merkezi semtler ya da lüks siteler tercih ediliyor. Sadece zenginlerin faydalandığı fakirin ise kaderine terk edildiği eşitsiz bir hiz-

met anlayışıyla yeniden aday olanlara bu kez bir yanıt verilebilir.

Siyasi partiler adaylarını belirlerken oylarına muhtaç oldukları halka fikrini sorma gereği bile hissetmiyor. Yerel sorunlardan en çok etkilenen kadın ve çocuklar olmasına rağmen onların görüşlerine asla başvurulmuyor. "Nasıl bir belediyecilik?" diye bir tartışma zaten yok.

NEDEN SİZE OY VERELİM?

Bu olumsuzluklar devam ederken iyi şeyler de oluyor. Kadınlar bu dönem yerel yönetimlerde yer alabilmek için epey çaba sarf ediyor. Emekçi semtlerin hemen hepsinde kadın muhtar adayları görüyoruz. Ayrıca belediye meclis üyeliğinde de kadınlar epey ısrarlı. Siyasi partilerin "Bize oy verin, her şeyi hallederiz" söylemine karşı yönetimlere aday olan kadınlar konuşmalarında, pankart ve afişlerinde birlikte yönetmekten bahsediyor ya da daha fazla kadımla buluşmayı hedef alan işler yapıyorlar.

Esenyalı Kadın Dayanışma Derneği olarak yerel yönetimleri tartışmak üzere başlattığımız çalışmada birçok kadınla yüzyüze gelip konuşma olanağı yakaladık. Kadınların yerel sorunların çözümü için mücadeleye olan isteklerini gördük. "Bir kez daha size neden oy verelim? Koca koca binalarla mahalleyi yaşanmaz hale getirdiğiniz için mi? Çocuklarımıza bir parça çok gördüğümüz için mi? Bozuk kaldırımlara ve sokaklara el atmadığımız için mi? Kadınları şiddete karşı güçlendirmedığınız için mi? Söz verdiğiniz halde gençler için sosyal alanlar, ücretsiz etüt merkezleri açmadığınız için mi? Söz verip yapmadığınız her şeyin faturasını biz ödüyoruz" diyen kadınların, talepleri ve çözümü için mücadele etmeye olan istekleri çok açık.

Fabrikalardan kriz notları

Yasemin AKPINAR
Esenyalı / İstanbul

Bir tatil gününde farklı iş kollarında çalışan fabrika işçisi kadınlarla Esenyalı Kadın Dayanışma Derneği'nde bir araya geldik. Kadınların çoğu, uzun yıllardır çalışıyor, çoğu sendikal mücadele içinde yer almış. İşyerlerinde maruz kaldıkları hak gasplarından işten atmalara, mobbingden tacize kadar pek çok sorunu paylaştılar.

Metal işçisi bir kadın; çalıştığı fabrikanın kapanmasıyla eşinin işsiz kaldığını, kendi fabrikasında da "gönüllü" çıkışların başladığını anlatıyor. "Patron kadınların daha yoğun olduğu bölümlerde üretim yapılmadığını, bunun da tüm üretimi etkilediğini söylüyor. Aslında işçiyi işçiyeye kırdırmaya çalışıyor. İşçileri gönüllü çıkışa zorluyor. Sürekli eften püften sebeplerle tutanak tutuluyor. Herkes atılmaktan korkuyor" diyor.

Bu konuşmanın ardından başlayan tartışmada bazı kadın işçiler, fabrikada bant usulü çalıştıkları için lavaboya bile zor gittiklerini, gereksiz yere tuvalette uzun kalan işçiler yüzünden zor durumda kaldıklarını söylüyor. Patronların uyguladığı baskının, işçileri birbirini kontrol eder hale getirdiğini gözlemliyoruz.

Aktardıkları, sendikal işyerlerinde işçilerin kriz ve gönüllü/gönülsüz işten çıkışlar karşısındaki durumunu da ortaya koyuyor aslında.

Patronların ekonomik kriz bahanesiyle üretimin azaldığını söyleyerek işçileri gönüllü çıkışa zorladığını, 10 yıldan fazla süredir çalışan işçilere tazminat ödememek için performans düşüklüğü gerekçesiyle ya da çeşitli asılsız suçlamalarla haksız yere işten attığını anlatıyorlar. Bir işçi kendi işyerinde, işten çıkmaya teşvik için tazminatlarına "bonus" eklendiğini söylüyor farklı olarak. Patronlar, nispeten yüksek ücret alan, belli haklara sahip eski işçilerden kriz ortamında kurtulmaya çalışıyor belli ki. Bunun farkında olduklarını ama yine de işçilerin "gidişat kötü, ne olacağı belli olmaz" diyerek, borçlarını ödemek kaygısıyla bunu kabul eden işçiler bulunduğunu, hatta onlardan birinin sendika temsilcisi olduğunu belirtiyor. İşçilerin sorunlarının çözümünde sendika adına başvuracağı ilk kişinin tutumu bu olunca, diğer işçilerin krize karşı mücadele inancı da bundan olumsuz etkileniyor haliyle.

İşçilerin "kriz" gerekçesiyle işten çıkarmaları, "olağan" karşıladığını gözlemliyoruz. Oysa yine kendileri anlatıyor: "Patronlar fabrikayı kapatacağını söylediği halde teknolojisini yenilemeye devam ediyor. Kriz var diye işçi atıyor ama yerlerine daha düşük ücretle yenilerini alıyor."

Kadın işçilerin karşılaştıkları ya da tanık oldukları taciz olaylarına ilişkin paylaştıkları deneyimler ise sendikal işyerlerinde bile tacize karşı gereken tutumun alınmadığını ortaya koyuyor. Yer yer gündeme gelen şikayetlerin gereği yapılmıyor. "Oysa" diyor bir kadın işçi, "Patronun aleyhinde en küçük bir durumda disiplin kuralları işletiliyor. Bizden ise susup kabullenmemizi bekliyorlar." Zaten tartışmanın bağlandığı en önemli yer de burası "Susup kabul etmeye devam mı edeceğiz, bir şeyler yapacak mıyız?" Bu sorunun doğru yanıtını örgütlemek için daha fazla bir araya gelmeliyiz gibi görünüyor.

Çalıştayı yaptık, sıra mücadelede

Özlem YILMAZ ŞENER
BES Genel Örgütlenme ve
Eğitim Sekreteri

KESK tarafından 9-10 Kasım tarihlerinde Ankara'da Kadın Emegi ve İstihdam Çalıştayı gerçekleştirildi. Çalıştayı ilk gününde 'Geçmişten bugüne kadın istihdamı politikaları ve mevcut durum', 'Kadın istihdamına, iş güvencesine ve sosyal haklara dair uluslararası normlar', 'Kadın emegi ve istihdamındaki dönüşümün kamudaki biçimleri', 'Toplumsal cinsiyet istihdam ilişkisi', 'Ekonomik krizlerin kadın emeğine ve istihdamına yansımaları', 'Kadın emekçilerin örgütlenme, mücadele ve dayanışma deneyimleri' başlıklarında sunumlar yapıldı.

İkinci gün ise ekonomik krizin kadın kamu emekçilerine yansımaları ve mücadele olanakları, örgütlenme ve mücadele stratejileri, ne yapmalı, nasıl yapmalı başlıkları altında atölye çalışmaları yapılarak tamamlandı. Gerek sunumlar, gerek atölye çalışmaları bilgi ve deneyim aktarımı yönünden verimliydi.

İŞYERLERİNE YETERİNCE GİDİLEMEDİ

Çalıştay, yerelerde yapılacak atölyeler ve merkezi çalıştay olmak üzere iki aşamalı olarak planlanmıştı. Daha somut sonuçlar elde edilebilmesi için yerel atölyelerde, genel değerlendirmeler yerine her ilde ve işyerinde bu süreçlerin nasıl yaşandığına dair verilerin ortaya çıkarılmasının hedeflenmiş olması önemliydi.

Eylül ayının ilk haftasında sendikalara gönderilen konu başlıklarıyla birlikte yerelerde mümkün olduğu kadar atölyeler gerçekleştirildi. Bazı sendikalar şube şube, bazıları bölgesel düzeyde toplantılar yaparak hazırlandı.

Siyasi iktidarın kadınların kazanılmış haklarına yönelttiği saldırılar ve çalışma yaşamında hayata geçirmeye çalıştığı hak gaspları değerlendirildiğinde, bu süreçte böyle bir çalıştayı yapılması, krizin kadın emekçiler üzerindeki etkileri ve kamudaki dönüşümün tartışılması ihtiyacı. Ancak yerel hazırlıklar için belirlenen sürenin kısa olması, tartışmaların işyerlerine doğru daha fazla genişletilmesinin olanaklarını ortadan kaldırdı.

Kamuda istihdam şekillerinin değişmesi ve güvencesizliğin adım adım hayata geçirilmesi, keyfi ve liyakatsiz atamalar, iş yoğunluğu, mobbingin yaygınlaşması nedeniyle genelde kamu emekçileri özelde ise kadın emekçiler yoğun baskı altında. İşyerlerinde kadın emekçilerin maruz kaldığı haksız ve keyfi uygulamaların daha fazla açığa çıkarılması için çalıştay hazırlıklarının yaygın bir şekilde işyeri hedefli olarak hayata geçirilmesi, önümüzdeki dönem

KESK Kadın Emegi ve İstihdamı Çalıştayı, 9-10 Kasım'da Ankara'da yapıldı. Hem yerel çalışmalara hem de çalıştaya katılım yüksekti. Kadınlar sunumları ve tartışmaları dikkatle takip etti.

oluşturacağımız politikalar açısından da önemliydi.

MUHAFAZAKARLAŞMANIN ETKİLERİ

Ancak eksiklerine rağmen yerelerde yaptığımız çalışmada kadınların tartışmalara ilgi göstermesi, deneyim aktarımları, kadın çalışmasının yeniden gündem olması olumluydu ve işkollarının raporları bu tartışmalar üzerinden oluşturuldu.

Yürüttüğümüz çalışmada dikkat çekici noktalardan birisi, güvencesizliğin en önemli adımlarından olan kamuda yarı zamanlı esnek çalışma konusunda kadın emekçilerin kafa karışıklığı yaşadıklarının açığa çıkmasıydı. İş yoğunluğu, cinsiyet rollerinden kaynaklı yaşanan eşitsizlik, bakım yükümlülükleri, ev işleri gibi kadınların bütün yaşamını zorlaştıran etkenlerin, siyasi iktidar tarafından esnek çalışmaya rıza üretmek için kullanıldığına bir kez daha tanık olduk. Yine toplantılara katılan kadınlar muhafazakarlaşmanın etkilerinin işyerlerinde değişik biçimlerde hissettirildiğini belirttiler. Örneğin İstanbul'da Maliye biriminde bir kadın çalışanın açık giydiği gerekçesiyle mükellef tarafından şikayet edilmesi, görevde yükselme sınavlarında yapılan mülakatlara katılırken, kadınların kılık kıyafetlerine daha bir dikkat eder hale gelerek kapalı giyinmeye özen göster-

mesi, işyerlerinde mobbing çok yaygın olmasına rağmen yaratılan korku iklimi nedeniyle üstünün kapatılması ve sineye çekme tutumunun hakim olması gibi... Yine iş yoğunluğu, personel eksikliği ve performans ölçümü nedeniyle gönüllü fazla mesai yapma oranının arttığı ifade edildi.

KATILIM VE İLGİ YÜKSEKTİ

Yerelerde yapılan çalışmaların sonucu olarak merkezi çalıştaya katılım iyi düzeydeydi. Sendika toplantılarımızda ve eğitim çalışmalarımızda sıkça yaşadığımız, toplantıyı takip etmeme, yarıda bırakma gibi genel alışkanlıkların dışında bir tablo vardı. Kadınlar bütün sunumları dikkatle dinlediler.

Kadın istihdamına, iş güvencesine ve sosyal haklara dair uluslararası normlara ilişkin sunumda, Türkiye tarafından da imzalanan birçok sözleşmenin ayrıntısına yer verildi. Bu sunumdan sonra salondan en çok sorulan, bütün bu sözleşmelere uyulmadığı takdirde siyasi iktidara yaptırımın ne olduğu oldu. Çünkü sözleşmelerin isimlerinin ve içeriklerinin "güzelliğine" bakılırsa şimdiye kadar kadınların yaşamının da güzelleşmiş olması gerekirdi! Ancak sadece uluslararası sözleşmeler ve uyulmadığı takdirde verilen tavsiye kararlarıyla kadınların yaşamlarının değişmedi-

ğini, sadece ve sadece mücadelenin değiş-tirici güç olduğunu, kadınlar en çok da bugünlerde kendi yaşam deneyimlerinden biliyorlar.

'EŞİT ÜCRET' VE KAPİTALİZM TARTIŞMASI

"Ekonomik krizlerin kadın emeğine ve istihdamına yansımaları" ve "Kadın emekçilerin örgütlenme, mücadele ve dayanışma deneyimleri" sunumları üzerinden gerçekleşen, "eşit ücret" talebinin bir sınıf talebi mi, yoksa bir kadın talebi mi olduğu ve kapitalizmle ne yapacağız tartışması, bize bazı kavramları yeniden gözden geçirmemiz gerektiğini hatırlattı. Aslında tartışma, toplumu sınıf kavramını temel alarak (Marksizm) analiz eden bir yaklaşımla, cinsiyeti temel alarak (feminizm) analiz eden yaklaşım arasındaki kıymetli bir tartışmadır ve en çok da sınıf örgütü olan sendikalarda gündeme gelmesi gerekmektedir. Bazı feminist kadınlar, tartışmayı bu iki kuramın kadın sorununa yaklaşımındaki farklar olarak görmek yerine, feminizme "ağır eleştiri" yapıldığı yönünde itirazlarda bulundular.

KOLEKTİF İŞİN KEYFİ

Her şeye rağmen, farklı bakış açılarının tartıştığı, fikren zenginleştirici bir çalıştay oldu. İkinci gün yapılan atölye çalışmalarına da katılım yoğun oldu. Konuşacak çok şey vardı, bu nedenle atölyelere ayrılan süre yetersiz kaldı. Ayrıca ilk günden itibaren, epeyce bir aradan sonra, yeniden kolektif bir iş yapmanın keyfine varıldığı hissediliyordu.

Evet çalıştayı bitirdik. Şimdi sıra bu çalışmadan doğru sonuçlar çıkararak mücadeleyi örgütlemeye geldi. Kadınlar önlerinde biriken devasa sorunlarla ancak ve ancak örgütlü mücadeleyle başa çıkabilir.

Alınmayan önlemler evde de can alır

Uzman Dr. Senem ASLAN

Memlekette çok alışkınsınız; aslında önlenebilir sebeplerle gerçekleşen, can yakan, can alan olaylara “elim bir kaza” denir. Bakın, daha bu hafta Gebze’de çöken viyadüğün altında kalan işçilerin yaşadıklarına... İnsanlık dışı çalışma koşullarında, yetiştirme baskısıyla, alınmayan işgüvenliği önlemleri nedeniyle yaşanan bu olaya “elim bir kaza” demek nasıl mümkün olabilir ki?

Peki ya kadınlar? Günlerinin büyük kısmını ev içinde geçiren, ev içinde gerçekleştirdikleri üretim görülmeyen kadınlar? Biliyor musunuz, tüm kazaların yüzde 41’i evlerde yaşanıyor; tahmin edebileceğiniz gibi en çok etkilenenleri ise kadınlar, çocuklar ve yaşlılar. Ne yazık ki bu kazalar bazen ölümlle sonlanabiliyor. Bu kazaların yüzde 26’sı evin içinde yürürken, yüzde 25’i ise oyun oynarken gerçekleşiyor. Ev içi kazaların yüzde 18’i oturma odasında, yüzde 17’si mutfakta, yüzde 16,5’i ev girişinde yaşanıyor.

Ev kazalarını önlemenin iki temel prensibi vardır: Ev standartlarını düzenleyen genel önlemler ve ev kazaları ve önleme konusunda bilinçlenme. Bu iki prensibi benimsemek ev kazalarının görülme sıklığını düşürür ve önlenebilir ölüm nedenlerinin büyük çoğunluğu da ortadan kalkmış olur.

DÜŞME ve çarpmalar da ev içinde en sık görülen kazalardır. Çarpılan veya kafanın vurulduğu yer çok sert değilse ciddi bir sorun yaratmaz. Ancak kolon, kiriş ve seramik gibi kitlesi yoğun yerlerdeki özellikle kafa çarpmalarında kısa ve uzun sürede ortaya çıkabilecek ciddi komplikasyonlar görülebilir.

Ev içinde düşme/çarpma kazalarından korunmak için: Merdivenin kenarında mutlaka korkuluk olmalı, merdiven başında ve sonunda ışıklandır-

AMAN DÜŞMEYİN!

ma ve elektrik düğmesi olmalı, küçük halı/kilimler yere sabitlenmeli, merdivenlerde oyuncak, terlik vb. cisimler bırakılmamalı, yatak odasında hemen yatak başında elektrik düğmesi/ gece lambası olmalı, merdiven başlarında kapılar olmalı, pencerelerde güvenlik kilitleri bulunmalı.

Banyoda tutacaklar olmalı, küvet/ duş zemini

kaymayı önleyecek materyaller ile kaplanmalı. Banyo zemini kuru ve temiz olmalı.

Özellikle yazın yanlışlıkla açık bırakılan balkon ve sokak kapıları, düşme sonucu ciddi sakatlıklara ve ölümlere neden olabiliyor. Çocuklar asla balkon ve merdiven başlarında yalnız bırakılmamalı ve çocuğa emanet edilmemeli. Kadınlar da cam silerken ciddi tehlike altındalar, bırakın erişemediğiniz yerler kirli kalsın, canınızdan önemli değil!

ELEKTRİK ÇARPMALARI

TÜM elektrikli gereçler ve kordonları su ve sıcak yüzeylerden uzak tutulmalı. Saç kuruma makinası, ütü, tıraş makinası, vb. kullanılmadığında prizden çekilmeli. Kordonların yol üstünde, karmaşık ve mobilyaların altında sıkışmış olmamasına dikkat edilmeli. Prizlerde kablolar açıkta olmamalı, priz kapakları kullanılmalı.

Elektrik çarpmalarında ilk yardım: Önce elektriği sigortadan kesin. Kalın tahta veya gazete destesi üzerine basarak (elektrik iletken olmayan bir cisimle) ve tahta sopa kullanarak kazazede çekilmeli.

GÖZ AÇIP KAPAYINCAYA KADAR...

SOLUK borusuna fındık, fıstık gibi cisimler kaçması ile soluğun kesilmesi, su ile boğulma ev içi kazalar arasında ikinci sık nedenlerden. Ortada bırakılan yarı dolu bir temizlik kovasında bile çocuklar birkaç saniye içinde boğulabilir. Bu nedenle havuz, su kovası, küvet gibi tehlikeli noktalara dikkat edilmeli.

Çocuklar hiçbir zaman banyoda, havuzda yalnız ya da başka bir çocuğun kontrolüne bırakılmamalı.

Havuzun etrafı çitle çevrili olmalı, yüzme sonrası havuzdaki oyuncaklar alınmalı, şişme havuzlardaki su kullanıldıktan sonra tamamen boşaltılmalı. Unutmayın şişme yelek, koluk vb. asla yeterince güvenilir değildir.

Yeni doğan bebekler yumuşak yerlere yüzüstü yatırılmamalı, yatağına yastık, oyuncak vb. koyulmamalı, boynuna emzik, kolye, boncuk, çengelli iğne vb. asılmamalı.

YANIK YERE DOKUNMAYIN

KAYNAR su, süt ve çay yanıkları en sık görülen kazalardandır.

Yanıklardan korunmak için; yangın alarmları evin her katında, her yatak odasının içinde ya da yakınında olmalı. Aylık olarak kontrol edilmeli. Bataryaları en az yılda bir değiştirilmeli.

Yemek yaparken mutfaktan ayrılmamalı, tutuşabilecek cisimler soba/ısıtıcı/ ocaktan uzakta bulundurulmalı, kibrit/ çakmak çocukların ulaşamayacağı yerlerde tutulmalı, evde, özellikle yatakta iken sigara içilmemeli. Evde kullanılacak su sıcaklığı en fazla 50 dereceye ayarlanmalı, ocak üstündeki çaydanlık, tava ve benzeri sap kısımları içe doğru çevrilmeli.

Yanıklarda ilkyardımda hiçbir şey sürülmemeli, dokunulmamalı, deri soyulmamalı. Sıvı dolu kese patlatılmamalı. Yalnızca 15 dakika soğuk su altında soğutulmalı.

Tüm kazaların yüzde 41'i evlerde yaşanıyor. Bunların yüzde 26'sı evin içinde yürürken, yüzde 25'i ise oyun oynarken gerçekleşiyor. Tahmin edeceğimiz gibi en çok kadınlar, çocuklar ve yaşlılar etkileniyor.

İLAÇLARA, TEMİZLİK ÜRÜNLERİNE DİKKAT!

ZEHİRLENME; hayati fonksiyonları bozan ve bazen de yaşamı tehdit eden maddelerin vücuda solunum, dolaşım, ağız, deri ve benzeri yollardan alınması sonucu organizmanın zarar görmesine denir. Ülkemizdeki zehirlenmelerin yüzde 66'sı ilaçlar, yüzde 7'si böcek ilaçları, yüzde 7'si temizlik ürünleri ile oluyor.

İlaçların çocukların ulaşabileceği yerde bulundurulması, en ufak bir dikkatsizlikte küçük çocukların bunları yemesi sık karşılaşılan bir durum. Özellikle çocuklara ilginç gelen küçük şekerlemelere benzeyen kalp ilaçları geri dönüşü olmayan zehirlenmelere yol açabilir. Deterjan ve lavabo açıcılar ağza alındıktan sonra geri dönüşü olmayan yanıklara neden olur; çocuk kurtulsa bile ömür boyu yapay bir yemek borusuyla beslenmek zorunda kalabilir. Tüm ilaçlar, temizlik malzemeleri vb. çocukların ulaşamayacağı kilitli dolaplarda saklanmalı.

Böyle bir madde içtiği bilinen kişi asla kusturulmamalı. Zehirlenmelerde genel yaklaşım zehrin vücuttan uzaklaştırılması mantığına dayanır. Halk arasında 'kusturma' bilinen en kolay zehir uzaklaştırma metodudur. Ama zehirlenenin kusturulmaması gereken durumlar da vardır:

- Yanıcı/yakıcı madde alındığında
- Komadaki hastalarda
- Nöbet geçirenlerde
- Petrol ürünleri ile olan zehirlenmelerde
- Psikiyatrik ve nörolojik ilaç zehirlenmelerinde
- 6 aydan küçük çocuklarda
- Pıhtılaşma bozukluğu olanlarda

SİZE BİR NOTUM VAR

ATEŞLİ silah yaralanmalarını özellikle anlatmadım. Bireysel silahlanmaya karşıyım. Kitlese silahlanmaya da karşıyım. 2018 yılının Ekim ayında 40 kadının en yakınlarındaki erkekler tarafından ateşli silahla katledildiği bir ülkede "bireysel silahlanmaya hayır" diyorum. Evinizde bulundurmadığınız şey size kaza yaptırmaz. Kazasız bulundurmadığınız şey size kaza yaptırmaz. Kazasız belası günler dilerim.

Mahallemizin sütçüsünün sütü ne kadar sağlıklı?

Cansu ERTAŞ
Gıda Mühendisliği Öğrencisi

Birçoğumuz, hafta sonu mahallemize gelen sütçüden süt almak için pencereden sütçünün yolunu gözlüyor, sütçü görüldüğündeyse elimizde tencerelerle ya da boş su şişeleriyle sokağa koşuyoruz. Bunu neden yapıyoruz? Çünkü her hafta sokağımıza gelen tanıdığımız, bildiğimiz ve en önemlisi de süt konusunda güvendiğimiz kişiden "doğal süt" almak için. Marketteki sütü ise uzun süre bozulmadan kalabilmesi için, katkı maddesi olduğu ve artık "doğal süt" olmadığı düşüncesiyle almıyoruz. Peki, bu düşünce doğru mu?

Sokak sütü tamamen "kötü" ya da raflarda gördüğümüz süt tamamen "iyi" diyemeyiz. Ancak şu bir gerçek ki sokaktan aldığımız çiğ süt, yararlı bakterilerden çok, patojen bakteri yani hastalık yapıcı mikroorganizmalar içerir. Sadece mikroorganizma değil, küflerin ürettiği mikotoksinler de bulunabilir.

Bütün bunlar ciddi rahatsızlıklara sebep olur. Sütün sağlığı hayvana "ziyan olmasın" diyerek verilen küflü ekmekle, küflerin ürettiği toksinler süte geçer. O sütü ne kadar kaynatırsak kaynatalım, toksinleri yok edebilmemiz imkansızdır. Hayvandan sütü sağıp, bize getiren sütçü tabii ki kötü niyetle bunu yapmamıştır ve bunların yol açacağı durumları ön görmesi oldukça zordur. Sütün, sağıldıktan sonra bize gelene kadar hangi koşullarda bekletildiği, sütün doldurulduğu materyalin temizliği, sağıldığı ortamın temizliği veya sağılan hayvanın hasta olup olmadığı etkili. Biz sütü alıp kaynatığımızda da bütün patojenleri öldürebilmemiz zordur. Aynı zamanda "mikropları ölsün" diye, uzun zaman kaynatma sonucu patojenlerle birlikte içindeki besleyici maddelerin de (vitamin kayıpları, proteinlerin denatürasyonu...) yok olmasına sebep oluyoruz.

Marketlerden aldığımız UHT (ultra hightemperature) sütlerin, raflarda uzun süre kalabilmesinin sebebi içerisinde antibiyotik veya herhangi bozulmayı önleyici katkı maddesi değildir. Burada yapılan 135°C - 150°C'de, 2-6 saniye ısı ile işlemle çiğ sütteki bütün zararlı patojenlerin ve sütün bozulmasına sebep olan mikroorganizmaların yok edilmesi sağlanır. Bu işlemde uygulanan sıcaklık yüksek olmasına rağmen, kısa süre uygulandığından kaynatılan süte göre besin değeri kayıpları azdır. Bu da sütün uzun süre bozulmadan kalabilmesini sağlar. Son günlerde sosyal medyada gördüğümüz kaynatılan sütün patlamasının sebebi; sütün içinde bulunan havanın birden yüksek sıcaklık verilmesiyle süttten ayrılmaya çalışmasıdır. İçerisinde bulunan herhangi bir kimyasaldan ötürü değil.

Sosyal medyada ya da akşam haberlerde bazen rastladığımız kişiler, kasıtlı ya da kasıtsız olarak toplumun gıda alışkanlıklarını kötü yönde etkileyebilmektedir. Böyle bir bilgi kirliliği ortamında bize düşen gıda ile ilgili her duyduğumuz şeye inanmamak, araştırmak ve gıda konusunda uzman kişilerin dediklerine kulak vermektir.

Birileri nafaka hakkında mı konuşuyor?

Nida IŞIK
İstanbul

Bundan 4 yıl önce, 14 yaşındayken evimizde her gün fırtınalar kopuyordu. Kardeşlerim küçük olduğu için olanları yalnız ben idrak edebiliyordum. Annem babamdan boşanmak istiyordu, aldatıldığı ve babamın ona yaptığı “bazı” şeyler için. Fakat babam yanaşmıyordu.

8. sınıftaydım, bir öğle arasında iki polis okula gelip beni karakola götürdüğünde tartışma kısmını çoktan aşmıştık. Babam annemi boşanırsa “öldürmekle” tehdit etmişti. Annemi hıçkırıklar içinde gördüğüm o an, sonraki yılların habercisiydi adeta. Sonrası doğrudan mahkeme oldu.

Babam, erkek kardeşimin velayetini almak şartıyla boşanmayı kabul etti. İlk yıllarda, kız kardeşimi ve beni annemin minik matruşkaları olarak görüyor olmalıydı ki ne zaman onunla görüşsek varoluşumuza kan kusarak yanından ayrılıyorduk. Bizi annemin yanında yer almakla suçluyordu. Babamlayken bunalımın eşğine geliyorduk. Bu yaptıkları zaten ilişkimizin bitmesine neden oldu.

Bir yaz bizi evinden kovdu, öteki yaz evlendiğini duyduk. Sonraki yıl anneme ödediği iştirak nafakasının kesilmesi için dava açtığında kendisinden ancak haber alabildik, zira kendisi benim ve kardeşimin telefonlarını engellemişti.

DEVLET BİZİM NASIL GEÇİNDİĞİMİZİ DÜŞÜNÜYOR?

“Siz nasıl geçiniyordunuz” sorularınızı duyar gibiyim, şöyle anlatayım: Annem okutulmamış, 16 yaşında evlendirilmiş. Bir işi yoktu, yalnızca boşanmadan kalan bir evden kira alıyordu. Bir süre sonra, bizi geçindirmek ve ailesinin baskılarından kurtulmak için ikinci bir birlikteliği oldu. Yaşamını sürdürmek için yeniden bir erkeğin boyunduruğuna itildi. “Asgari ücretle çalışabilirdi” diyenler elbette olacak, fakat 40 yaşından sonra asgari ücretle çalışabildiğiniz o işleri yapmaya sağlığınız elveremeyebilir.

Babam, iyi bir geliri olmasına rağmen, devletin vermesi gerektiğini söylediği 300 lira dışında, kardeşime ya da bana hiçbir şey vermemek için uğraştı. Bu süreçte biz yalnızca annemin çocu-

Okuyacağımız yazı bir nafaka hikayesi, evet. Ancak anlatılanlar sadece boşanmış bir kadının değil ebeveynlerinin ayrılmasıyla babanın kendilerinden de ayrıldığı kız çocuklarının hikayesi.

ğuyduk. Zira babama hiçbir şekilde ulaşamadık. Okuluma gelip neredeyse okuldan atılmama sebep olacak kavgaları etmeyi sürdürmesindenense, babasız olmayı tercih etmişim. Fakat bunun bir gerçeklik boyutu vardı. Ben, bir üvey baba figüründen medet ummaktan, annemin ben ve kardeşim için tükenmesini beklemekten yorulmuştum.

Bu yıl annem, kardeşim ve benim için ödenen nafakanın artırılması için dava açtı. Dava yaklaşık bir yıl sürdü. Her mahkemede kendimle ilgili başka bir gerçek öğreniyordum; “babamla yaşadığım, babamla çok iyi anlaştığım” gibi mesela. Bunların hiçbirinin gerçekle en ufak bir ilgisi olmamasına rağmen davayı o kazandı. Davayı ka-

zanma sebepleri arasında, maaş bordrosunun gerçeği yansıtmaması, yeni eşinin 18 yaşından büyük çocuklarına ve emekli maaşıyla geçinen annesine bakması vardı! Hem sonuca itiraz hakkımızın tanınmamasıyla, hem de davamıza bakan hakimin “Aa, bu kız zaten 18 yaşına giriyor, iyi” diyerek nafakanın kesilmesinden duyduğu mutluluğu saklayamamasıyla, oldukça şanssız bir dava süreci yaşamıştık. Bu noktada, gerçekten merak ettiğim bir soru var: Devlet bizim nasıl geçindiğimizi düşünüyor?

Beni en çok şaşırtan, çocuklarından boşanan babalar hakkında tek kelime edilmemesi. Kadınların boşanamaması, boşansa dahi nafaka alamaması ve daha da fakirleşmesi; onların iş sahibi olmasını ve kamusal alanda yer almasını engelleyen ataerkil düzen yüzündendir. Bunu değiştirmesek, benim gibi bütün “kadınların çocukları”, iki insanın boşanmasından en çok hırpalananlar olacaktır.

Son zamanlarda, erkeklerin, kadınların “nafaka avında” mağdur olduklarına dair yükselen sesleri işitiyorum. Kadınları kamusal alanda görünmez hale getiren bu düzeni değiştirmek için gerekenleri yapmadan bu sözde reformu gerçekleştirmeye çalışmak, çocukları uğruna kendi yaşamlarını feda eden annelere ve o annelerin çocuklarına doğrudan saldırıdır.

Puslu bir yola girmeyi tercih ettim

19 yıllık problemlili bir evlilik içerisinde güzel olan tek şey 2 kız çocuğumun olmasıydı. Çekilmez evliliğimin sonuna geldiğimizde eski eşime artık evden ayrılması gerektiğini söyledim “Zaten kredi ödüyorum. Kiraya çıkamam” yanıtını aldığım da ödeyecek krediyi değil, ondan ayrılmak isteyişimi hazmedemediğini anlamıştım. Beni çaresiz bırakıp, cehennem hayatını sürdürmemi istiyordu. Ben ise kararlıydım, bu evlilik bitecekti. Eşyalarımı alıp evden ayrıldım. Önümdeki yol puslu ve zorlu bir yoldu. Nafaka talep etmemiştim, kızlarımın velayeti bana verilmişti ama maddi yetersizliklerden onları yanıma alamamıştım.

Bir süre kız kardeşimle kaldım, 6 ay sonra bir ev tuttum. Çocuklarım kendilerini bir yere ait hissetsin istemişim. Hiç eşyam yoktu ve çevrem yardımıyla eksikleri tamamladık.

Çok geçmeden resmi olarak boşandık. Gündelik işlere giderek hayatımı devam ettirmeye çalıştım. Sonra çığköftecide düzenli bir iş buldum, haftanın 6 günü mutfakta çalışıyordum, ancak sigortam yoktu. Burada çalışırken sigortalı olduğum için Leke’ye üretim yapan tekstil firmasına girdim. Yaklaşık 8 ay çalıştım, çırak maaşı alıyordum, maaşım asgari ücretten de düşüktü. 7. ayda iş kazası geçirdim, sol elim 170 derece yandı. 1 aya yakın tedavi gördüm. Elim enfeksiyona çok açıldı ve işe devam edemedim. Çocuklarımı yanıma alamıyordum çünkü kendime yetmeyen bir maaşım vardı. Sonra özel bir hastaneye girdim. Hastanede çalışan kadınların çoğu eşinden ayrılmıştı ve bu kadınların hepsini gece çalıştırıyorlardı. Kadınların çalışması gerektiğini bildikleri için durumu fırsata çevirmişlerdi. Esnek çalışma, baskı, az insanla çok iş yapma, mesailerimizin verilmemesi gibi problemlerin yanında aldığımız ücret asgari ücretti. Gelen baskılara karşı iş yavaşlatma, iş bırakma gibi eylemler yaptık. Yaşanan başka bir sorun sonrası bana tutanak tutular ve savunmamı istediler. Oradaki baskı ve stresi de kaldıramayarak istifa ettim.

Şimdi bir özel şirketin mutfağında çay, kahve yapıyorum. Asgari ücretle geçiniyorum, daha doğrusu geçinemiyorum. Hele de ekonomik krizle daha da geçinemez hale geldim. Boşanalı neredeyse 5 yıl oldu. Hâlâ çocuklarımı yanıma almak istiyorum. 40 yaşına kadar çalışmamış olmak, bir nitelik geliştirememek, aldığım ücretin yetmemesi ve bir aileye bakacak durumda olamamak çok zor. Asgari ücret, bir de üstüne bu kriz kadınları güvencesiz, çocuklarından uzak bir yaşama savuruyor işte. Sadece günü kurtardığımız, sosyal yaşamın olmadığı bir hayat yaşıyoruz. Maalesef bu devlet kadınları korumak yerine onları çaresiz bırakmayı tercih ediyor.

Sultangazi / İSTANBUL

Biz şiddeti konuşurken iki kadın daha öldürüldü

Aycan ÇILOĞLAN
Antep

Antep'te Düztepe Mahallesi'nde küçük bir gözleme dükkanında kadınlarla bir araya geldik. Gündemimiz şiddetti. Kadınların yaşamında karşı karşıya kaldıkları şiddeti konuşalım, derdimizi paylaşalım, neler yapabileceğimizi konuşalım istemiştik. Sohbetimiz bitip de ben bu yazıyı yazmaya başladığımda Antep'te ve Hatay'da 2 kadın daha öldürüldü. Biri boşanmak istediği için, diğeri ise müzik eşliğinde oynamadığı için öldürülmüş. O an bir kez daha anladım ne kadar çok konuşmamız, paylaşmamız ve dayanışmamız gerektiğini.

Bizim sohbetimizde de kadınlar şunları anlattı birbiri ardına...

ARTIK BİR KADININ DAHA ÖLMESİNİ İSTEMİYORUM

Yeter abla, çalışmaya başladığında kocası işsizmiş. Yeter abla yevmiyesini sabahdan alıyormuş çünkü eşine sigara parası ve çocuklara harçlık vermesi gerekiyormuş. Sonra kocası bir fabrikada işe başlamış ama, Yeter abla için daha kötü günler de başlamış. Ev işleri, yemek, çocuklar sorun olmaya başlamış. Eşinin kardeşi, "Ayağımı kırsın evinde otursun.

Kadın kısmı çalışmaz, çalışan kadının yüzü gözü açılır evde otursun anamıza bak-sın" demiş. Bunun üzerine işten çıkmış Yeter abla. Ama tek maaşla 3 çocuklu evi geçindirmek zor tabii. Hep sıkıntılarla dolu bir yaşamı olmuş.

Bir de arkadaşına içi yanmış Yeter ablanın. Bir yıl önce yakın arkadaşı intihar etmiş. Sürekli şiddet görüyormuş, Kocasından ayrılmış ama kocası çocukları almış. O da kendini 9. kattan atmış. Kadın cinayetlerine, tacize, tecavüze, şiddete karşı cezaların yeterli olmadığını düşünüyor Yeter abla: "Erkekler güç alıyor. Cay-

dırıcı cezalar olsaydı korkar bir daha yapmazlardı."

"Bir daha bir kadının öldüğünü duymak istemiyorum" diyor, şiddetin önüne geçmeyen hükümete de tepkili: "Biz Ak Parti'ye oy verdik şimdiye kadar. Ama artık vermeyeceğim."

ÇOCUKLARA ÖMÜR BOYU ÇİLE ÇEKTİRMEYİN

Ayşe abla kadınların sırtına bindirilen yüklerle öfkeli: "Sanki kadınlar bütün ev işlerini yapmak zorundaymış gibi bir anlayış var. Kadın evin işlerini yapacak,

çocuklara bakacak, yaşlılara bakacak, köydeyse tarlaya gidecek, hayvanlarla ilgile-necek, bunlardan birini yapmadığın zaman suçlu oluyorsun!"

Ayşe abla da içini yakan başka bir konuyu gündeme getiriyor; çocuk yaşta evlilikler. "Asıl şiddet böyle başlıyor. Kızları çocuk yaşlarda evlendirip ömür boyu çile-ye mahkum ediyorlar" diyor.

Onun da kocası fabrikada işçi. "Ben hiç sinemaya gitmedim, çünkü geçim derdinden 1 liranın bile hesabını yapan insanlarız biz" diyor. Geçenlerde bir arkadaşısı sinemaya gitmiş ve toplanıp filmi ondan dinlemişler.

SÖYLEYECEK ÇOK ŞEY VAR AMA...

Zöhre ananın fazla vakti yok ama iki çift laf etmeden de ayrılmıyor yanımızdan: "Ölmek için daha fazla bir arada olmalıyız. Korkmadığımız gösterelim onlara. Aslında size anlatacak çok şeyim var ama gitmem gerekiyor. Devletten de barış, adalet, insanlık istiyorum."

Sohbetimizi Öznur'un sözüyle bitirelim. "Mahallenin terzisi Öznur ben. Küçükken ağabeyim beni erkek gibi 'kardeşim' diye severdi. Büyüdüm ve çalışmak istediğimi söylediğimde 'Kadınlar çalışmaz' dedi. 'Hani erkek gibiydim. Erkekler çalışmıyor mu' dedim ona ve başladım çalışmaya."

Bazen sabrettim ama hiç yenilmedim

Mutluluk, huzur nedir bilmeden, pişmanlıklarla yaşadım 39 yaşına kadar. Çalışan bir annenin en büyük kızı olmanın sıkıntısını çektim hep; evin, kardeşlerin sorumluluğu küçük yaşta üzerime kalınca annemle çok sorun yaşadık. Beni isteyen bir akrabamızın oğluyla kaçıp evlenmeyi kurtuluş gördüm. Ama hayatımın en büyük yanıışı oldu. Pire için yorganı, yorganla birlikte hayatımı yakmışım. Pişmanlığım, kaynanam, kayınbabam, ektilerim, 20 kişi bir evde yaşamaya başladık.

Evliliğimin ikinci haftası dayaklar başladı. Hemen hamile kaldım. Daha ben çocukken bir oğlum oldu. Ama hayatta pişmanlık duymadığım tek şey, iki çocuğum. Oğlum hastalandı, beş kuruş para yok, hastaneye götürdüm, ilaç yazdılar, çocuğu rehin bırakıp dayımdan borç buldum, gelip oğlumu aldım.

Kocam olacak adam, "Sen nasıl buldun parayı, çocuk iyi mi" diyeceğine beni dövdü. Ailemden kurtulmak için kaçtığı memlekette kime gideyim? Dayak yedim, küfür yedim, yine de kaldım o evde. Oğlum 4 aylıkken, kızıma hamile kaldım. Doğum yaptığım gün iki çocukla beni evde bir ba-

şına, aç bırakıp pikniğe gittiler, o günü asla unutamam. O adama öfkem o gün daha da arttı. Zamanla kavgalar, şiddet, yoksulluk arttı; bir de iş-ten çıktık.

HEPSİ SEVDİĞİNDENMİŞ!

Bir gün "Halama gideceğim" dediğim için dayak yedim, ayağım kırıldı, iki ay yattım. Kızım zatürre oldu, bakan yok. Bacağım iyileşince babamı aradım, geldi. Ama ailem varken melek gibi oldu, sanki tüm suçlu benmişim gibi gösterdi. Valvardı yakardı babamı ikna etti, babam beni o zalimin eline bırakıp gitti. Beni sevdiği için yapmış her şeyi, kaybetmekten korktuğu için! Beni sevdiği için kırdı bacağımı, sevdiği için kafamda tabaklar kırıldı, kaşımı patlattı! İnsan sevdiğini dövmüş. Kocam olamadı ama Azrailim olacaktı. Öldürseye dayak mı yemedim, intihar mı etmedim, aç mı kalmadım, kanlar içinde kapılara mı atılmadım...

O 'ADAM'DI, BEN PİS

En son beni copla öldürseye dövdü, sonra hastaneye götürüp ilaç aldı.

Valvardı yakardı, "Yardım et bana" dedi, psikiyatra götürdüm onu. Doktor bana ondan uzak

durmamı söyledi, "Kimsen yoksa sığınmaevine yerleştirelim" dedi. Tekrar babamı aradım, gelip beni o halde görünce eşyalarımı topladık, oğlumla beraber babamın evine döndük ama kızımı alamadım. Allah kimseyi evlat acısıyla sınamasın, kızımın acısının yanında yediğim dayaklar hiçbir şeydi. Boşandık, oğlum benimle, kızım onunla kaldı. Mahkemede ailesiyle birlikte beni kötüler, evi terk ettiğimi söylediler ama çektiğim işkenceleri söylemediler. Kırılan kafamı, bacağımı, küle dönen hayatımı anlatmadılar. O adamdı. Pis olan bendim!

YENİ HAYAT, YENİ DERTLER

Kurtuldum derken, psikolojim bozuldu. Ailemin yanına dönünce 6 ay ne yedim, ne de içtim; sadece uyudum. Hayatım mahvoldu, kızım yoktu, duldum, sırtımı dönüp gittiğim eve geri dönmüş-tüm. Bir gün başucumda oğlumun "Kalk bugün bayram" sesi ve göz yaşlarıyla uyandım. O zaman "Yeter" dedim. İşe başladım, yeniden yaşamaya başladım.

Oğlum büyüdükçe dertler yine büyüdü. Yanlış yollardan geçti. Ben nasıl o adamı kurtuluş gör-düysem o da kurtuluşu madde kullanımında ara-

dı. Ben durumunu hiç fark edememişim, ta ki polisler komaya girmiş halde onu buluncaya kadar. Onunla ilgilendim, kızım da geldi sonra yanımıza. Bana destek oldu. Annem oğlumu evde istemeyince, artık dayanamadım, çıktık o evden. Eşya yok, para yok. Ama zamanla iş buldum. Bir daha sıfırdan başladım. Yeni bir ev, yeni bir düzen, yine bir yıkım...

HİÇ YENİLMEDİM

Ana, baba, koca, evlat dayağı yedim. Ama hiç yanlışa düşmedim. Şimdi kimseye muhtaç değilim. Oğlum madde kullanımını bıraktı, annemle barıştık, ailemle yeniden görüşmeye başladım. Dışarıda dostlarım, evde oğlum beni hiç yalnız bırakmadı. Evet çok zulüm gördüm ama pişmanlıklar hayatı geri vermiyor. Çocuklarım ve torunumla şimdi mutluyuz. Çocuk ve torun sevgisi bana acılarımı unutturdu.

Verdiğimiz hiçbir emek boşa gitmiyor. Kimseye boyun eğmedim ben, bazen sabrettim ama her şeye rağmen yenilmedim, ayakta yim. Siz de yenilmeyin, zulmün karşısında susmayın.

Clara Zetkin'in düşündürdükleri

Günlük hayatımızda, işyerlerimizde, evde, sokakta tüm kadınların ortak yaşadığı şey; sömürü, şiddet, baskı... Maruz kaldığımız tüm sorunları dile getirmemiz gereken bir süreçteyiz. Biz böyle bir süreçte Esenyurt'taki Emek Partili kadınlarla bir araya geldik. Daha sonra güzel bir kadın, Clara Zetkin'in bir kitabını tutuşturdu elime. Merakla okudum. Üzerine konuşmalar yaptık. Kendimce çıkarımlarım oldu.

Zamanın öncü kadın sosyalistlerinden olan Clara Zetkin, kadın hakları konusunda yürüttüğü çalışmalarla bilinir. Ancak beni en çok etkileyen, kadın hareketinin tam merkezinde biri olarak Clara'nın kadın sorununu bu sömürü düzeninden ve sınıf mücadelesinden ayrı ele almaması, kadın işçilerin kapitalist üretim sisteminin ortadan kaldırılması için erkek yoldaşlarıyla yan yana mücadele etmesi gerektiğini, aynı zamanda sosyalizmin zaferinin de kadınların kurtuluşu mücadelesine bağlı olduğunu söylemesiydi.

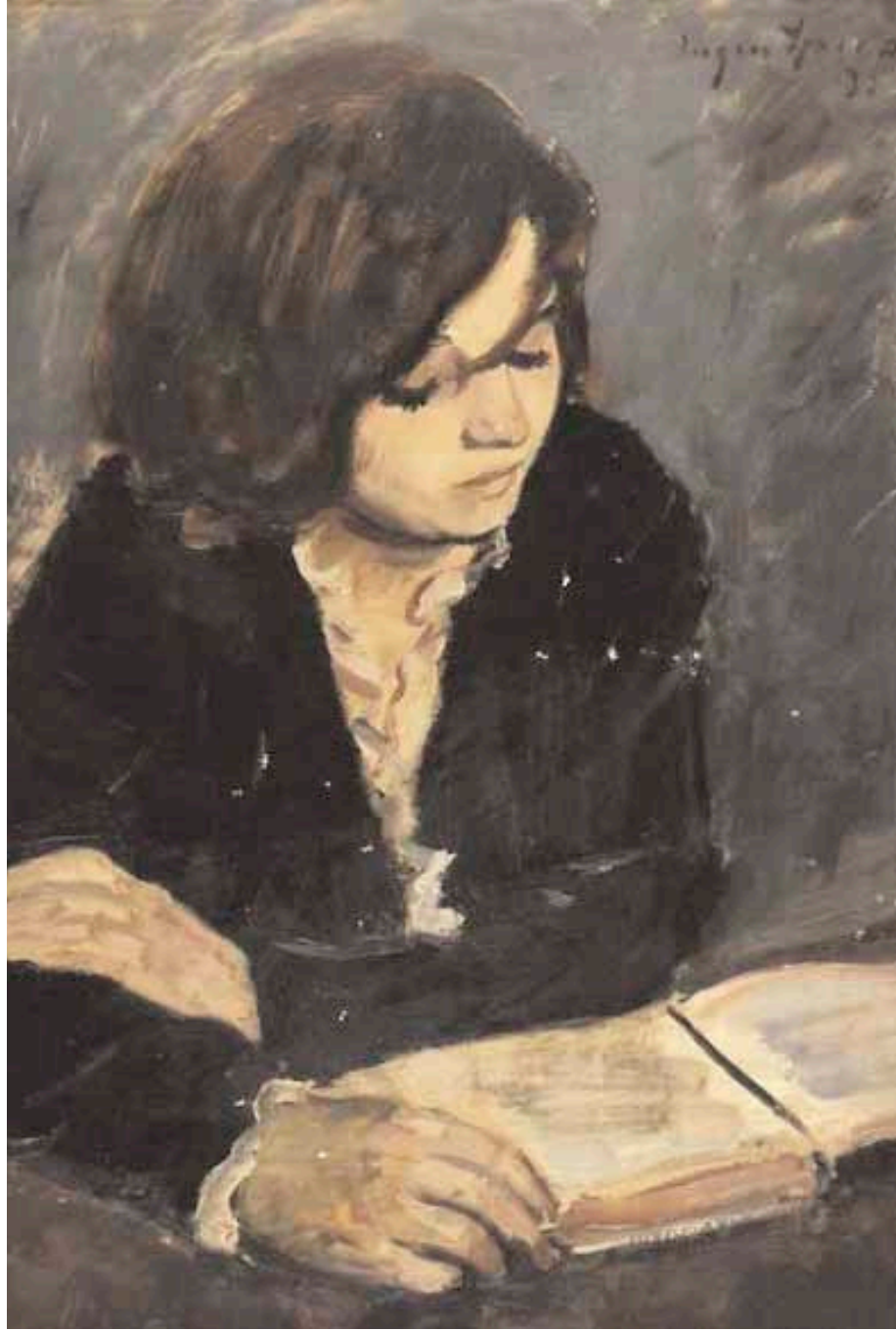
ZETKİN'İN UYANDIRDIĞI SORULAR

Okuduğum kitap (Clara Zetkin: Seçme Yazılar, der. Philip S. Fober, Notabene Yayınları) ilk andan itibaren bende birçok soru uyandırdı. Mesela kadın erkek işçiler gerçekten eşit şartlarda mı çalışıyor? Eşit şartlarda mı çalışması gerekiyor? Sosyalizm bize bu konuda ne sunuyor? Kadınların kurtuluşu meselesi sadece ekonomik soruna mı bağlıdır? Tüm sol-sosyalist örgütler kadın sorununa aynı mı bakıyor? Ortak çalışmalar yapmak mümkün müdür? Patron için kadın işçi avantaj mıdır dezavantaj mı?.. gibi pek çok soru.

Kendimce yanıtlarım da oldu bu sorulara. Kadın ve erkekler eşit şartlarda değil. Kadının en az erkekler kadar hatta çoğu zaman daha fazla çalıştığını biliyorum ve hiçbir zaman emeğinin tam karşılığını alamadığını. İşten atılmaları yapıldığı zaman önce kadınlar çıkartılıyor. Bir fabrikada kadın ve erkek aynı işi yapmasına rağmen kadının daha düşük ücretli çalıştığını biliyorum. Evdeki sorumluluklar, çocuk bakımı, kadının omuzlarında ve bunlar karşılığında hiçbir ücret almadığını, üstüne üstlük kadın olduğu için her türlü baskıya ve şiddete maruz kaldığını da...

EKONOMİK ÖZGÜRLÜK ŞART

Sonra kadının kurtuluşu meselesi-

nin büyük oranda ekonomik soruna bağlı olduğunu, ancak bunun yanında kadın sorununun bir cinsiyet ve demokrasi sorunu olduğunu da biliyorum. Evet, kadının ekonomik özgürlüğü zorunlu bir ihtiyaçtır. Diyoruz ya erkek egemen zihniyetli bir toplumda yaşıyoruz diye. Kadının ekonomik özgürlüğü onun her anlamda bir adım daha önde ve güçlü olmasını sağlar. Ekonomik özgürlüğü olan kadın eşine muhtaç kalmaz, eşi ekonomik baskı yapamaz. Mutsuz giden bir evliliği varsa çaresizlik yüzünden evliliğini sürdürmek zorunda kalmaz, koşturduğu yerden yeniden devam edebilecek güce sahiptir çünkü.

Ekonomik özgürlük kadın için sadece zor zamanların kurtarıcısı değil,

aynı zamanda yaşam kalitesini yükselten de bir durumdur. Çalışan kadınların çocukları da yaşam boyu sahip oldukları imkanlar da bunlara dahildir.

PATRON İÇİN KADIN İŞÇİ AVANTAJ

Sosyalist örgütler meselesine gelince. Ben örgütsüz biri olarak kadın mücadelesinde bazı sosyalist örgütlerin tutumunu gözlemliyorum, kadın sorununa en az kadınlar kadar sahip çıkan erkekler gördüğümü söyleyebilirim.

Son olarak patron için kadın işçinin avantaj olduğunu düşünüyorum. Daha ucuz iş gücü olarak görüyor, erkeklere nazaran üzerinde daha kolay baskı ve otorite kurabiliyor. Birden fazla iş ve

Genç bir kadın işçi ilk defa Clara Zetkin okudu. Sorularını ve yanıtlarını paylaştı: Susmayacak sömürüye izin vermeyeceğiz.

angarya iş yaptırabiliyor. Şu an günümüzde genç ve kadın istihdam teşvikleri vurguna çevrilmiş durumda. Kapitalizm çarkları yine kadınlar üzerinde dönmeye devam ediyor.

Daha nice soru ve cevap var kafamda Clara'yı anlamaya çalışırken düşündüğüm. Soruları yalnızca onun önderlik ettiği dönemle değil, günümüzdeki sistem içerisinde, kapitalizmin inşasından süre gelen emek-sermaye çatışmasından ve kadınların sanayiye girmesiyle birlikte, bir de siz değerlendirin. Çünkü biliyorum ki bu emek-sermaye çelişkisi bir döneme mahsus değil. Kapitalizm var oldukça var olan bir çelişki.

SUSMAYACAK, İZİN VERMEYECEĞİZ

8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nün yaratıcısı işçi kadınların hakkını, cinsel, ulusal ve sınıfsal sömürüye karşı taleplerini savunan Clara Zetkin'in işaret ettiği sorunlar, günümüzdeki sorunlardan pek de uzak değildir aslında.

Ben kendimce bir yerlerden başladım. Babamla konuştum. Ev işlerinde anneme yardımının ona ve ailemize neler kazandırabileceğini, bu hayatın eşit birliktelikte daha güzel süreceğini anlattım. Değişim görüyorum, şimdilik yardım elini uzatıyor. Zamanla bunun yardım değil, onun da görevi olması gerektiğini aşılacağım, biliyorum.

Bununla bitmiyor. Kendi ev ve işyerlerimizden başlayacağız. Susmayacak, sömürüye izin vermeyeceğiz. Bu sadece bize yapılanla sınırlı olmayacak, sömürünün olduğu her yerde başka bir yoldaşımız için de ses olacağız. Sokaklarda mesela hep birlikte sesimizi yükselteceğiz, kadın cinayeti ve her türlü şiddete hayır deyip ses çıkaracağız. En yakınımdakine, kadın erkek fark etmez, anlatmaktan yorulmayacağız. Tarihte de günümüzde de pek çok şeyi başardık, başarmaya devam edeceğiz...

*Plastik fabrikası işçisi bir kadın
Esenyurt / İSTANBUL*

Başı dik bir kadın Faika

Uzun kirpikleri arasındaki ela gözleri bedene göre büyük kalıyordu. Zayıf ve huysuzdu. Yaşamın ağırlığının farklı bir yansımasıydı bu Faika'nın bedenine. Faika annesiydi Mehmet'in. Onun varlığını görmek istemeyen Feyzullah'ın da karısı. 15 senedir evli olan Faika ve Feyzullah'ın hayatına Mehmet çok geç gelmişti. Gerçi gelmesi de yaşamlarını değiştirmemişti. Faika, Feyzullah'ın şiddetine maruz kalıyordu. Faika güçlü kadındı. Her şiddet gördüğünde polise gittiği günlerin raporlarıyla boşanma davasını açmıştı. Feyzullah hazmedemediği bu çıkışla daha çok saldırganlaşmış, tek bir eşya paylaşımına gitmemekle birlikte Faika'yı evden eşya çalmakla bile suçlamıştı. Üstüne bir de sağa sola borç yapıp Faika'nın sigortalı çalışmasını engellemişti.

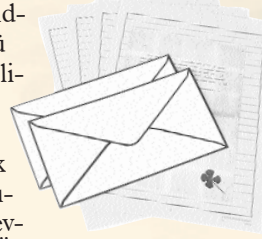
Faika evime temizliğe geldiğinde anlatmıştı yaşadıklarını. Anlatırken hiç keyifsizlenmiyor, ezilmiş hissetmiyordu, sanki başkasının yaşadıklarını anlatıyordu. "Dünya üzölmeye değmez" diyordu. Hesap kitap yapıyordu. "Haftada bu kadar temizliğe gidersem şu kadar para alırım.

Mehmet'in kreş parasını çıkarırım" diyordu. Gelecek onun için umut doluydu. Mücadele ettiği sürece hayatın yükü ona ağır gelmiyordu. Kendi ayakları üzerinde durmak, ailesinin ona dayattığı geleneksel baskılara karşı durmaktı. Gücüne güç katıyordu bu direnciyle.

Mehmet, Faika'nın yanından hiç ayrılmıyordu. Onu bırakıp gitmesinden korkuyordu. En dingin sesimizle ağlamalarını durdurmaya çalışıyorduk ama işe yaramıyordu. Annesi ayrı bir odaya geçtiği an tekrar başlıyordu ağlamaya. Feyzullah tek çareydi. Gelip Mehmet'i alması gerekiyordu. Aldıktan bir saat sonra aramaya başladı. Mehmet'i geri getirecekti. Ondaki sabırsızlıktan çok Faika'yı daha da çaresiz hissettirmekte. Faika orali bile olmadı. "Oğlum ve kendim için çalışıyorum. Asla vazgeçmeyeceğim. Beni yıldıramayacak" diyordu.

Büyük bir hayranlıkla izledim bu dik duruşunu. Akşam olduğunda başı dik canının diğer parçasını almaya gitti...

Elif Bilen TAŞ / ANTALYA

Bir çığlık yeter miydi sesimizi duyurmaya...

Merhaba Ekmek ve Gül okurları; "Doğumda öldü de dağ gibi kızlar. Dal gibi kızlar işkencede dayandı Ağrımasa bilir miydin Yüreğimin yerini?"

Kadınları ne kadar güzel özetlemişti 'Direnc' kitabında Sennur Sezer. Kitap fuarında bana uzatılan Ekmek ve Gül ekinin son sayfasında da vardı bir şiiri. Ve benim tanışmam sizlerle yine O'nun sayesindeydi. Eki okumaya başlayınca ben de sizlerle yaşadığım bir olayı paylaşmak istedim.

Abdülkadir Güllüoğlu Yurdu, Gaziantep'in elit semti (!) olarak nitelendirilen İbrahimli'de ve çevresinde binalar bulunan bir yurttur. Yurdumuzda belli aralıklarla yurda dair sorunlarımızı paylaştığımız konferanslar düzenleniyor. Sonuncusunu yaklaşık kırk kişiyle yaptığımız konferansta, yurt yemekleri ve gözetlenme (!) sorununa değindik. Konferansta Yurt Müdürümüz perdelerimiz açık olduğu için çevremizdeki binalarda yaşayan insanlar tarafından gözetlendiğimizi söyledi. Daha doğrusu şikayet edilmişti. Bizim taciz edildiğimiz bu olay-

da yurt müdürümüz, "Perdeleri çekin" diyerek bizi uyardı. Yanlış olan bizim perdemizin açık olması mıydı? Kendi yaşam alanımızda gözetlendiğimizi yanlış bulduğumu dile getirdiğimde ise yurt müdüründen önce benimle aynı tacizi yaşayan yurt arkadaşım "Ee sen de açık tutma perdeni" dedi. Özel yaşam alanına saygısızlık edildiğinin bilincinde bile değildi.

O an benim beklentim ya da bence olması gereken; olayın ne kadar çirkin olduğunu dile getirdiğimde arkamda kadın arkadaşlarımın da beni destekleyici cümleler kurmalarıydı. Bir çığlık yeter miydi sesimizi duyurmaya? 25 Kasım'da tartışma konumuz perdemizi kapatalım mı kapatmayalım mı olmalıydı? Aksine bizi dokunmadan taciz edenlere karşı nasıl birlik olabiliriz mi tartışmalıydık?

Sen sus, sen otur, sen konuşma... Toplum bize dayattığı baskılar bir kez daha kadını rencide etti.

*KYK yurdunda kalan bir öğrenci
GAZİANTEP*

'Asla başıma gelmez' dememek lazımmış

Eşimle ikimiz de aile hekimiyiz. İkimizde yoğun olduğumuzdan için biraz geç denebilecek yaşlarda evlendik. İlk çocuğumuz 2014 yılında doğdu. 17 ay sonra da ikinci çocuğumuz doğdu. İlk kızımızın gelişim döneminde hiçbir sorun yaşamadık. İkinci çocuğumuzda da normal gözüküyordu her şey. Eşim ve ben çalıştığımız için çocuklarımızı çoğu zaman annem ya da kayınvalidem bakıyordu. Çocuklarımızı İngilizce öğretmek istiyorduk ve erken yaşlarda alfabeyi, sayıları, renkleri öğretmek amacıyla sürekli televizyonu ve tableti açık tutuyorduk. İkinci çocuğumuzun 26-27 aylıkken seslendiğimizde bize bakmadığını ve çok az konuştuğunu fark ettim. Çocuğumuzda otizm olabileceğinden şüphelendim ve m-chat denen bir testi uyguladım. Testi geçemiyordu... Bunun üzerine evdeki tabletleri ve televizyonu kaldırdım. Birkaç hafta sonra çocuğun göz temasının arttığını ve biraz konuşmaya başladığını gözlemledim. Otizmi aklıma bile getirmek istemiyordum. Daha sonra çocuk psikiyatrisine gitmeye karar verdik. Bir çocuk psikiyatrisinden randevu aldık. Burada psikiyatri bize özel eğitim önerdi. İki ay sonra tekrar kontrole gittiğimizde atipik otizm teşhisi konuldu ve özel eğitim raporu hazırlandı. Daha sonra raporu elime aldığımda "özel eğitime muhtaç engelli çocuk" ibaresini gördüm. Dünyam başıma yıkılmıştı. Tabii biz raporu beklemeden hemen özel ders almaya başladık. Ama her gittiğimiz yerde "Aman dikkat edin, sizi sömürmesinler" gibi telkinler alıyorduk. Demek ki ülkemizde engelli çocuk sahibi olmak sömürüye açık olmak demekmiş. Bu biraz daha yaraladı beni. Ama kreş sahibi hocamız bize çok yardımcı oldu. Özel eğitim sayesinde çocuğumuzun göz teması ve çevre ile olan iletişimi arttı. İyileşmeye doğru yol almaya başladık. Tabii önümüzde uzun bir süreç var. Bu süreçten şu dersleri çıkardım kendi kendime; Asla başıma gelmez dememek lazımmış. Gerçekleri kabul etmek için acele etmek gerekiyormuş. Cesur olmak, duygusal olmamak, mantıklı olmak gerekiyormuş. Ve en önemlisi güvenmek gerekiyormuş. Lütfen biraz empati kuralım çünkü başka insanların yaşadıkları hiç uzağımızda değil. Her an başımıza gelebilir. Çünkü hastalık, sakatlık, zorluk dediğimiz şeyler hepimiz için var.

*Dr. Ayşe ER
Gaziosmanpaşa / İSTANBUL*

Latin ve Karayipli kadınların mücadele zirvesi

15 ülkeden 1200 delegenin, 28-30 Eylül'de Ekvador'un Quito kentinde bir araya geldiği Buluşma, bölgedeki kadın mücadelerinin zirve toplantısı bir anlamda.

Fulya ALİKOÇ

12 Ekim 2018... Dünya bir kez daha zulüm ve yoksulluktan kaçmaya çalışan binlerce ailenin, erkek ve kadının, annesiz ve babasız kalmış çocukların yüzlerce kilometreyi yürüyerek "zulüm ve yoksulluk üreticisi" bir ülkenin sınırına dayandığına tanıklık etti. Terk edilen ülkelerde köylü halkları topraksızlaştıran, emek sömürsünü neredeyse kölelik boyutlarına taşıyan, sözde illegal kadın ve çocuk ticaretinden aklanmış "legal" kârları sermayeye dönüştüren, bu alçakça sömürü ve baskı sistemini devam ettirmek için gerektiğinde darbeler düzenleyip yüzlerce insanın katline sebep olan ABD bir yanda... Aman dilenmek için değil, ilk adımdan itibaren "göçmen kervanı" nı emperyalizmin bu ikiyüzlü zulüm ve sömürü politikasını teşhir etmenin bir mekanı haline getiren Güney ve Orta Amerikalı göçmenler öbür yanda... Ortalarında bir sınır; biri saldırıyor, diğeri direniyor.

Dünyanın böylesi bir haksızlık ve zulme tanıklık ettiği bir dönemde, göçmen kervanın ön gününde gerçekleşen II. Latin Amerika ve Karayipler Kadın Buluşması, sanki tam zamanında toplan-

mış ve tüm bunların öngörüsüyle hareket etmiş gibi, geriye dönüp bakıldığında. Meksika, Dominik, Porto Riko, Kosta Rika, El Salvador, Guatemala, Venezuela, Kolombiya, Peru, Şili, Brezilya, Arjantin, Paraguay, Uruguay ve Ekvador olmak üzere 15 ülkeden 1200 delegenin, 28-30 Eylül'de Ekvador'un Quito kentinde bir araya geldiği Buluşma, bölgedeki kadın mücadelerinin zirve toplantısı bir anlamda.

BİR ARAYA GETİREN ORTAK TEMALAR

Latin Amerika ülkelerinde patlak veren bir hareketin yaygınlaşması sık görülebilir bir durum. Bunda büyük oranda İspanyolca konuşulmasının, kültürlerin benzerliğinin ve ortak bir tarihe dayanmanın payı büyük elbette. "Ama asıl bizi bir araya getiren, karşı karşıya olduğumuz sorunların ortak olması"

diyor kadınlar. Hemen her ülkenin problemi olan yoksulluk ve işsizliğin yanı sıra, kayıtdışı emek sömürsü, cinayet, insan kaçakçılığı ve ticareti, fuhuş, tecavüz, kürtaj yasağı, sağlık hakkına kısıtlı erişim, kadının aile dışında birey olarak tanınmaması bölgedeki kadınların artık kriz boyutlarına varan ortak sorunları.

Hal böyle olunca da Buluşma'da masaya yatırılan ve atölye çalışmalarında tartışılan 11 tema bu sorunlar etrafında şekilleniyor: 1) Kadın Sağlığı 2) Kadına Yönelik Şiddet 3) Kadınlar, Sürdürülebilirlik ve Çevre Korunması 4) Kadınlar ve Çalışma 5) Kadınların İnsan Hakları, Latin Amerika'da Kadınların Siyasete Katılımı, İlerleme ve Geri-

lemeler. 6) Eğitim, Bilim ve Teknoloji 7) Kadın ve İletişim Araçları 8) Kadınlar ve Kültürlerarasılık 9) Farklı Kadınlar (Engellilik, Çeşitlilik) 10) Kadınlar ve Göç 11) Köylü Kadınlar.

ORTAK HEDEFE DOĞRU HER ALANDA MÜCADELE

Latin Amerikalı ve Karayipli kadınlar, üç yıl önce Dominik başkenti Santo Domingo'da 12 ülkeden 400 kadının katıldığı ilk buluşmanın kararlarını hayata geçirerek buluşmanın kapsam ve yaygınlığını son derece genişletmeyi başarmış görünüyor. "Kadınların Özgürleşmesi, Halkların Kurtuluşu İçin" sloganıyla örgütlenen bu yılki buluşma için üç yıl boyunca yoğun bir çalışma yürüttüklerini belirtiyorlar. Her bir kentte, her bir toplulukta, fabrikalarda, okullarda, üniversitelerde, mahallelerde, işyerlerinde, kültürel ve sosyal alanlarda tartışmaya yön veren bu 11 temayı ele alıp mücadele deneyimlerinden süzerek çıkardıkları sonuçları Buluşma'ya taşımanın haklı gururunu yaşıyorlar.

Dünyaya dair ortak ya da benzer bir bakış açısına sahip olup onu değiştirme hedefinde de ortaklaşabilmenin örgütlenerek güçlenme sürecinde ne kadar önemli olduğunun altını çiziyor Buluşma'nın sonunda yayınladıkları deklarasyon. Benimsedikleri çok temel ideolojik ve politik ilkeyi "Bizim mücadelemiz, sömürden maruz bırakıldığımız, emek sömürsü, yoksulluk ve gericilik gerçeğinin dönüşümü için işçilerin ve halkların örgütlülük ve mücadelesinin bir parçasıdır" diyerek ifade ediyor ve ekliyorlar: "Latin Amerika ve Karayipler Kadın Buluşması'nın parçası olan kadınlar olarak hem kendimize hem de topluma önemli bir hedef belirliyoruz: Kadın ve erkeklerin, insanlığın tam eşitliğinin bir gerçekliğe dönüştüğü ve toplumsal ilerleme ve gelişimin temel dayanağı haline geldiği yeni bir toplum inşaa etme aciliyeti ve kararı."

Her şeyiyle kadınların azmi ve emeğiyle örülen Buluşma, Arjantin'de patlak verip hızla yayılan Ni Una Menos (Bir Eksik Olmayacağız) hareketinin deneyimine de dayanarak, 16 maddede özetlediği talep ve başlıklarıyla kendine bir mücadele programı oluşturmayı başarmış görünüyor.

'NI UNA MENOS' VE ÖTESİNDE BİR MÜCADELE PROGRAMI

LATİN Amerika ve Karayipler'de kadın hareketinin ortak bir özelliği de halk hareketi tabanının neredeyse her ülkede yarısından fazlasını kadınlar oluşturuyor. Siyasi karar alma ve yönetme mekanizmalarında kadın temsiliyetinin birçok ülkede yüzde 10'u aşamaması. Bu çelişkiyi aşmak için eğitimden sağlığa erişime, ekonomik ve sosyal haklardan faydalanabilmeye bir dizi değişim talebi formüle ediliyor. An-

cak siyaset mekanizmalarında bir dönüşüm yaşanmadığı sürece kadınların politikaya katılımında nicel ve nitel bir ilerlemenin olmayacağı bilinci deklarasyona da yansıyor. Her şeyiyle kadınların azmi ve emeğiyle örülen Buluşma, Arjantin'de patlak verip hızla yayılan Ni Una Menos (Bir Eksik Olmayacağız) hareketinin deneyimine de dayanarak, 16 maddede özetlediği talep ve başlıklarıyla kendine bir mücadele programı oluşturmayı başarmış görünüyor.

